

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

**МИГРАЦИОНИ ПРОФИЛ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА 2016.
ГОДИНУ**

Издавач:

Комесаријат за избеглице и миграције

Адреса: Народних Хероја 4, 11070 Београд

Телефон: 011/285-7599

Штампа:

Досије студио, Београд

Тираж:

250

Ова публикација је одштампана уз помоћ Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC), Међународне организације за миграције (ИОМ) и Програма за развој Уједињених нација (UNDP), у оквиру глобалног заједничког пројекта „Укључивање миграција у националне развојне стратегије“.

Скраћенице

АП	Аутономна покрајина
БиХ	Босна и Херцеговина
ДР Конго	Демократска Република Конго
ДКП	Дипломатско конзуларно представништво
ЕУ	Европска унија
ИРЛ	Интерно расељена лица
ИОМ	Међународна организација за миграције
ЈАР	Јужноафричка Република
КПЗ	Казнено поправни завод
КИРС	Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије
НР Кина	Народна Република Кина
НСЗ	Национална служба за запошљавање
РЗС	Републички завод за статистику
САД	Сједињене Америчке Државе
СГП	Станица граничне полиције
СДЦ	Швајцарска агенција за развој и сарадњу
СР Немачка	Савезна Република Немачка
СРЈ	Савезна Република Југославија
СФРЈ	Социјалистичка Федеративна Република Југославија
УН	Уједињене нације
УАЕ	Уједињени Арапски Емирати
УНДАФ	Програмски оквир Уједињених нација за помоћ
УНДП	Програм Уједињених нација за развој
УГП	Управа граничне полиције

САДРЖАЈ

Скраћенице	2
А. УВОД.....	4
Б1. Општа прекогранична покретљивост	5
1.1. Издавање виза.....	5
1.2. Прекогранична покретљивост која не спада у миграције.....	8
Б2. Међународне миграције, одобрења привременог боравка, стално настањена популација и натурализација	8
2.1. Имиграција	8
2.2. Одобрење привременог боравка	9
2.3. Странци стално настањени у Републици Србији.....	14
2.4. Радна имиграција.....	15
2.5. Страни студенти.....	25
2.6. Стицање држављанства.....	25
2.7. Емиграција.....	27
Б3. Статистика која се односи на превенцију илегалног уласка и боравка	33
3.1. Спречавање илегалног уласка у Републику Србију	33
3.2. Враћање лица која илегално бораве у Републици Србији	34
3.3. Трговина људима	39
Б4. Статистике о присилним миграцијама и међународној заштити	42
4.1. Тражиоци азила	42
4.2. Одлуке првостепеног органа о захтевима за азил.....	44
4.3. Одлуке другостепеног органа по изјављеној жалби на одлуке о захтевима за азил	45
4.4. Одлуке на основу управних спорова	45
4.5. Повратници по споразуму о реадмисији	45
4.6. Избеглице према Закону о избеглицама.....	55
4.7. Интерно расељена лица (ИРЛ).....	56
Б5. Статистика о унутрашњим миграцијама.....	60
Ц. Укључивање миграција у националне развојне стратегије	62
Б7. ЗАКЉУЧАК	69
Прилог 1: Листе табела, графикана и карата	70
Табеле.....	70
Графикони	72

A. УВОД

Миграциони профил представља документ који обједињује податке о свим категоријама миграната у земљи, разврстане у складу са Уредбом 862/2007 Европског парламента и Савета од 11. јула 2007. године о Статистици заједнице о миграцији и међународној заштити, као и опис и анализу свеукупног стања миграција у Републици Србији. Израда Миграционог профила и његово редовно ажурирање била је обавеза Републике Србије из Мапе пута за визну либерализацију, али и специфични циљ Стратегије за управљање миграцијама („Службени гласник РС”, број 59/09).

Република Србија већ седму годину заредом самостално израђује Миграциони профил Републике Србије. Од надлежних институција се прикупљају подаци о различитим категоријама миграната и тиме се успоставља редовно ажурирања профила на годишњем нивоу, а комплетан процес води Комесаријат за избеглице и миграције.

Миграциони профил представља свеукупан преглед статистика о миграцијама и миграционим политикама у земљи како би актерима који се баве управљањем миграцијама и широј јавности дао свеобухватни увид у стање миграција. Прецизни подаци су неопходни ради планирања и предузимања одговарајућих мера у циљу свеобухватног управљања миграционим токовима. Поред тога што даје преглед свих података о мигрантима и служи као средство праћења миграционих токова и трендова у земљи. Миграциони профил настоји да идентификује и анализира кључне изазове у области миграција. Примарни подаци за израду овог инструмента су званичне статистике које прикупљају надлежни органи, а у изради документа се користе и подаци међународних организација и стручњака, као и релевантне студије и истраживања.

Основна идеја Миграционог профила је да служи као инструмент који ће помоћи државним актерима у планирању адекватних миграционих политика, као и представницима цивилног друштва и академске заједнице у анализи актуелних миграционих токова. Редовно годишње ажурирање омогућава бољи увид у укупно стање миграција у земљи. Овај документ има за циљ да обезбеди надлежним органима у Републици Србији увид у релевантне миграционе трендове и последично омогући развој политика и усвајања потребних прописа у области управљања миграцијама. У међувремену се Миграциони профил стално унапређује на глобалном нивоу и израђује се друга генерација профила под називом проширени Миграциони профил. Стога ће и Миграциони профил Републике Србије за 2016. годину бити унапређен са сегментом који се тиче достигнутих циљева пројекта „Укључивање миграција у националне развојне стратегије“.

Комисија за акредитацију и проверу квалитета Републике Србије акредитовала је први мастер програм о миграцијама на Западном Балкану. Студије ће водити Универзитет у Београду, а предавања ће држати професори са шест факултета (Економског, Филозофског, Факултета политичких наука, Факултета за безбедност, Правног и Географског факултета), специјализовани у социо-економским, безбедносним, демографским и аспектима људских права и миграција. Први мастер програм о миграцијама настао је у оквиру пилот-пројекта Факултета политичких наука „Подршка интеграцији миграција у академски наставни план и програм: развој наставног плана и програма за мастер студије миграција“. У изради курикулума за мастер програм учествовало је шест факултета, а укључивање Факултета политичких наука из Загреб као седмог партнера дало је овом пројекту регионалну димензију.

Б1. Општа прекогранична покретљивост

1.1. Издавање виза

Уредба ЕУ о визним прописима (Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 810/09), регулише начин издавања виза, као и извештавања о издавању виза. Према овој уредби, издавање виза потребно је пратити одвојено за тип виза А и Ц.¹ У Републици Србији за сада није могуће пратити издавање виза на овај начин.

У току 2016. године забележен је пад броја издатих виза у односу на претходну годину, са 10.134 издатих виза у 2015. години на 9.504 издатих виза у 2016. години. Највећи број виза издат је држављанима Кине (21%) и Ирана (9%).

Табела 1: Издате визе у 2016. години према држављанству и полу подносиоца захтева за визу

Држава	Број издатих виза	Мушкарци	Жене	%
Кина	1.967	1.313	654	20,69
Иран	869	649	220	9,144
Либан	693	562	131	7,292
Либијска Цамахирија	684	442	242	7,197
Египат	492	408	84	5,177
Индија	433	346	87	4,556
Без држављанства	400	235	165	4,209
ЈАР	388	210	178	4,082
Алжир	273	192	81	2,872
Азербејџан	225	139	86	2,367
Ирак	187	146	41	1,968
Индонезија	179	108	71	1,883
Јордан	175	118	57	1,841
Филипини	166	37	129	1,747
Нигерија	165	119	46	1,736
Јерменија	157	93	64	1,652
Грузија	153	85	68	1,610
Сирија	123	84	39	1,294
Тајланд	122	53	69	1,284
Малезија	118	60	58	1,242
Гана	99	61	38	1,042
Вијетнам	95	49	46	1,000
Кенија	78	52	26	0,821
Палестина	73	47	26	0,768
Ангола	67	49	18	0,705
Киргистан	62	33	29	0,652
Руска Федерација	60	26	34	0,631
Мароко	57	37	20	0,600

Узбекистан	56	34	22	0,589
Таџикистан	46	15	31	0,484
Судан	43	38	5	0,452
Колумбија	42	20	22	0,442
Перу	39	16	23	0,410
Етиопија	38	20	18	0,400
Бангладеш	37	36	1	0,389
Пакистан	36	34	2	0,379
Француска	34	18	16	0,358
Венецуела	34	13	21	0,358
Камерун	33	24	9	0,347
Мјанмар	31	26	5	0,326
СР Немачка	25	16	9	0,263
Украјина	24	9	15	0,253
Непал	19	13	6	0,200
Уганда	19	5	14	0,200
Швајцарска	18	11	7	0,189
ДР Конго	16	13	3	0,168
Јемен	15	10	5	0,158
Гамбија	14	14	0	0,147
Шри Ланка	14	12	2	0,147
Туркменистан	14	8	6	0,147
Зимбабве	14	11	3	0,147
Боцвана	12	6	6	0,126
Саудијска Арабија	12	10	2	0,126
Казахстан	11	4	7	0,116
Маурициус	11	7	4	0,116
Намибија	10	7	3	0,105
Италија	9	8	1	0,095
Холандија	8	4	4	0,084
Хрватска	8	3	5	0,084
Мали	8	7	1	0,084
Обала Слоноваче	8	6	2	0,084
Танзанија	8	7	1	0,084
Авганистан	7	6	1	0,074
Екваторијална гвинеја	7	1	6	0,074
Летонија	7	6	1	0,074
Молдавија	7	1	6	0,074
Велика Британија	7	4	3	0,074
Бурунди	6	6	0	0,063
Еквадор	6	6	0	0,063
Грчка	6	3	3	0,063
Канада	6	2	4	0,063
Сомалија	6	5	1	0,063
Замбија	6	6	0	0,063
Белорусија	5	1	4	0,053

Доминика	5	5	0	0,053
Јужна Кореја	5	4	1	0,053
Руанда	5	2	3	0,053
САД	5	1	4	0,053
Ел Салвадор	4	0	4	0,042
Габон	4	3	1	0,042
Камбоџа	4	4	0	0,042
Коморска острва	4	3	1	0,042
Мозамбик	4	3	1	0,042
Парагвај	4	2	2	0,042
Србија	4	3	1	0,042
БиХ	3	3	0	0,032
Чешка Република	3	2	1	0,032
Либерија	3	2	1	0,032
Никарагва	3	1	2	0,032
Панама	3	1	2	0,032
Сенегал	3	3	0	0,032
Словачка	3	2	1	0,032
Того	3	3	0	0,032
Барбадос	2	2	0	0,021
Гватемала	2	1	1	0,021
Јамајка	2	1	1	0,021
Јапан	2	0	2	0,021
Кирибати	2	0	2	0,021
Лаос	2	2	0	0,021
Македонија	2	2	0	0,021
Бугарска	1	1	0	0,011
Буркина Фасо	1	1	0	0,011
Бутан	1	1	0	0,011
Гвајана	1	1	0	0,011
Јужни Судан	1	0	1	0,011
Конго	1	1	0	0,011
Мадагаскар	1	1	0	0,011
Мађарска	1	0	1	0,011
Малави	1	1	0	0,011
Малдиви	1	1	0	0,011
Португалија	1	0	1	0,011
Сиера Леоне	1	1	0	0,011
Словенија	1	0	1	0,011
Свазиленд	1	0	1	0,011
Света Луција	1	1	0	0,011
Вануату	1	1	0	0,011
Укупно	9.504	6.351	3.153	100

Извор: Министарство спољних послова

Као и претходних година, тренутне евиденције у Министарству спољних послова не омогућавају разликовање издатих виза према типу¹, па се не може знати за које сврхе су издате.

1.2. Прекогранична покретљивост која не спада у миграције

Према подацима Министарства унутрашњих послова у 2016. години регистровано је преко 25 милиона улазака у Републику Србију и близу 25 милиона излазака из Републике Србије, од чега је већи број улазака и излазака регистрован код страних држављана.

Табела 2: Прекогранична покретљивост у Републици Србији у 2016. години

	Број улазака у Републику Србију	Број излазака из Републике Србије
Држављани Републике Србије	8.865.902	9.882.294
Страни држављани	16.501.707	14.876.764
Укупно	25.367.609	24.759.058

Извор: Министарство унутрашњих послова

Код наведених података, као и претходне године, није могуће даље разврставати прекограничну покретљивост према сврси уласка у Републику Србију, већ је могуће само регистровање укупног број лица која су ушла у Републику Србију и из ње изашла, на било ком граничном прелазу.

Б2. Међународне миграције, одобрења привременог боравка, стално настањена популација и натурализација

2.1. Имиграција

Члан 2. Закона о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12) дефинише имиграцију као спољну миграцију у Републику Србију која траје или се очекује да ће трајати дуже од 12 месеци. Оваква дефиниција и праћење имиграције усклађено је са Уредбом ЕУ 862.

У 2014, 2015. и 2016. години државе из којих је долазио највећи број имиграната биле су НР Кина и Руска Федерација. Међу имигрантима у 2016. години је и даље највећи број држављана Кине (17 %) и Руске Федерације (12,4%).

¹ Поред визе типа А која представља аеродромски транзит, ту је и обична транзитна виза типа Б, а уз визу типа Ц за краћи боравак, ту је и виза типа Д за привремени боравак (чл. 15. Закона о странцима РС).

Табела 3: Државе чији су држављани најбројнији у имигрантској популацији у Републици Србији у 2015. и 2016. години

Држављанство	2015.	2016.
	Удео у укупној имиграцији у %	Удео у укупној имиграцији у %
НР Кина	19,1	17
Руска Федерација	11,3	12,4
Румунија	6,7	7,5
Македонија	8,9	7,1
Либијска Цамахирија	6,7	6,3
Укупно	52,7	50,3

Извор: Министарство унутрашњих послова

У 2015. години је код имиграната из Румуније, Руске Федерације и Македоније изразито висок удео жена (редом 73,1%, 61,7% и 58%). Исти тренд се наставља и у 2016. години, Румунија (80,5% жена), Руске Федерације (65,7% жена) и Македонија (62% жена).

Табела 4: Најбројнија имигрантска популација у Републици Србији у 2015. и 2016. години, према држављанству и полу

Држављанство	2015.		2016.	
	Укупно	Од тога жене (у %)	Укупно	Од тога жене (у %)
НР Кина	6.469	42,7	4.512	43,1
Руска Федерација	3.854	61,7	3.297	65,7
Румунија	2.274	72,0	1.997	80,5
Македонија	3.044	58,0	1.902	62,0
Либијска Цамахирија	2.269	42,4	1.668	42,2

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.2. Одобрење привременог боравка

Закон о странцима у члану 24. одређује да боравак који се одобрава странцима може бити боравак до 90 дана, привремени боравак или стално настајење. Привремени боравак може да се одобри странцу који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана због следећих разлога:

- 1) рада, запошљавања, обављања привредне или друге професионалне делатности;
- 2) школовања, студирања или специјализације, научно-истраживачког рада, практичне обуке, учествовања у програмима међународне размене ученика или студената, односно другим научно-образовним активностима;
- 3) спајања породице;
- 4) других оправданих разлога у складу са законом или међународним уговором (члан 26. Закона о странцима).

У 2016. години издато је 6.325 одобрења привременог боравка и то први пут. Највећи број одобрења привременог боравка први пут издат је држављанима НР Кине (12,15) и Руске Федерације (10,8%).

Табела 5: Лица којима је издато одобрење за привремени боравак први пут, према држављанству у 2016. години

Држављанство	2016.	
	Број издатих одобрења	Удео у укупном броју издатих одобрења (%)
НР Кина	757	12,1
Руска Федерација	680	10,8
Украјина	367	5,8
БиХ	338	5,4
Либијска Цамахирија	321	5,0
Македонија	318	5,0
Турска	314	4,9
Хрватска	231	3,6
Црна Гора	221	3,5
Италија	196	3,1
<i>Остало</i>	2.582	40,8
Укупно	6.325	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

У односу на 2015. годину када је издато 7.103 одобрења за привремени боравак први пут, у 2016. години тај број износи 6.325.

Разврставањем према основи одобрења, примећује се да је у 2014, 2015. и 2016. години најчешћи основ за добијање привременог боравка било на основу рада (редом 41,7%, 42,9% и 43%).

Табела 6: Одобрења привременог боравка издата први пут према основи одобрења, 2015. и 2016. година

Основа одобрења	2015.		2016.	
	Број	%	Број	%
Спајање породице	2.794	39,3	2.592	41,0
Рад	3.054	42,9	2.714	43,0
Школовање	803	11,5	619	9,8
<i>Остало</i>	452	6,3	398	6,2
Укупно	7.103	100	6.323	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Приликом разврставања по држављанству уочава се да је у 2016. години и даље највећи број држављана Кине који су дошли по основу рада (18,2%).

Табела 7: Одобрења привременог боравка на основу рада издата први пут 2015. и 2016. године, према држављанству

Држављанство	2015.		Држављанство	2016.	
	Број лица	%		Број лица	%
НР Кина	740	24,2	НР Кина	448	18,2
Грчка	97	3,1	Украјина	187	7,6
Руска Федерација	292	9,8	Руска Федерација	174	7,0
Италија	205	6,7	Румунија	163	6,6
Турска	93	3,0	Турска	145	5,9
БиХ	123	4,0	БиХ	138	5,6
Хрватска	96	3,1	Италија	111	4,5
Црна Гора	83	2,7	Македонија	93	3,9
Румунија	126	4,1	Хрватска	81	3,3
Украјина	315	10,3	Алжир	65	2,7
<i>остало</i>	884	29,0	<i>Остало</i>	853	34,7
Укупно	3.054	100	Укупно	2.458	10

Извор: Министарство унутрашњих послова

Када се ради о одобрењу привременог боравка на основу спајања породице издатих први пут, бележи се пад тог броја одобрења, али и даље држављани Руске Федерације представљају највећи удео код ове врсте одобрења.

Табела 8: Одобрења привременог боравка на основу спајања породице издата први пут, 2015. и 2016. година

Држављанство	2015.		Држављанство	2016.	
	Број лица	%		Број лица	%
Руска Федерација	477	17,5	Руска Федерација	314	13,8
Либијска Цамахирија	465	16,6	НР Кина	205	9,3
НР Кина	211	7,7	Македонија	173	7,76
Украјина	151	5,04	Либијска Цамахирија	166	7,3
БиХ	141	5,04	БиХ	147	6,47
Хрватска	108	3,8	Црна Гора	122	5,37
<i>Остало</i>	1.241	44,4	<i>Остало</i>	1.144	50,0
Укупно	2.794	100	Укупно	2.794	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Када се ради о одобрења привременог боравка по основу школовања издата први пут, тренд се наставља и ове године где држављани Либије и даље имају највећи удео код ове врсте одобрења (8,2%).

Табела 9: Одобрења привременог боравка по основу школовања издата први пут, 2016. година

Држављанство	2016.	
	Број лица	%
Либијска Цамахирија	48	8,2
САД	42	7,3
Турска	34	5,8
Руска Федерација	32	5,5
Македонија	29	5,0
Шпанија	28	4,9
Грчка	27	4,7
БиХ	22	3,8
Хрватска	22	3,8
Црна Гора	21	3,6
НР Кина	19	3,4
<i>Остало</i>	255	44,0
Укупно	579	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Када се погледа полна структура лица којима је одобрен привремени боравак први пут, једино код спајања породице доминирају жене у 2015. као и у 2016. години.

Табела 10: Одобрења привременог боравка издата први пут према полу и врсти одобрења, за 2015. и 2016. годину

Основ одобрења	2015.			2016.		
	Мушкарци	Жене	Укупно	Мушкарци	Жене	Укупно
Рад	84,2	15,8	100	82,3	17,7	100
Спајање породице	37,9	62,1	100	33,6	66,4	100
Школовање	58,4	41,6	100	54,8	45,2	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Одобрења привременог боравка важећа на крају 2016. године укључују број издатих одобрења, али и одобрења која нису укинута или истекла. У 2016. години издато је укупно 19.929 одобрења привременог боравка и евидентно се примећује пад у односу на 2015. годину (28.139). Највећи број одобрења издат је за држављане Кине (16,5%) и Руске Федерације (13,5%).

Табела 11: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2016. године, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
НР Кина	3.280	16,5
Руска Федерација	2.677	13,5
Либија	1.656	8,3

Македонија	1.386	7,0
Украјина	1.031	5,2
Румунија	836	4,2
Хрватска	716	3,6
Италија	572	2,9
БиХ	543	2,7
Црна Гора	538	2,7
Немачка	538	2,7
Грчка	446	2,2
Албанија	442	2,2
Турска	435	2,1
<i>Остало</i>	<i>4.833</i>	<i>24,2</i>
Укупно	19.929	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

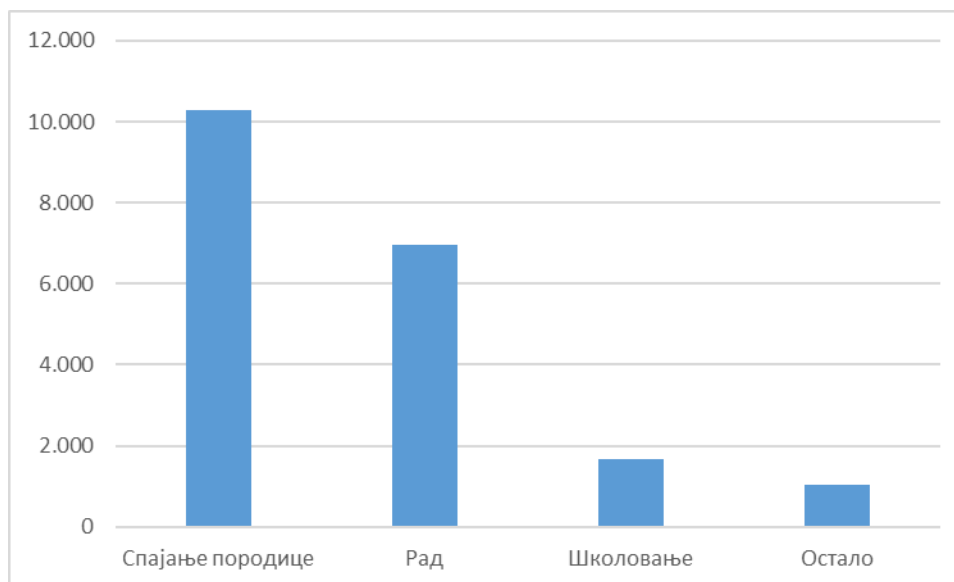
Највећи број одобрења важећих на крају 2016. године био је по основу спајања породице, као што је било и 2015. и 2014. године. У односу на 2015. годину, удео одобрења по основу спајања породице није се значајно променио, односно овај основ углавном чини половину одобрења (у 2015. години износио је 47,5%, а у 2016. години 51,5%).

Табела 12: Одобрења привременог борава важећа на крају 2016. године, према основу одобрења

Врста основа одобрења	Број лица	%
Спајање породице	10.276	51,5
Рад	6.957	35,0
Школовање	1.659	8,3
Остало	1.037	5,2
Укупно	19.929	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 1: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2016. године, према основу одобрења

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.3. Странци стално настањени у Републици Србији

Закон о странцима прописује да стално настањење може да се одобри странцу:

- 1) који је до дана подношења захтева за стално настањење у Републици Србији боравио непрекидно дуже од пет година на основу одобрења за привремени боравак;
- 2) који је најмање три године у браку са држављанином Републике Србије или странцем који има стално настањење;²
- 3) малолетнику на привременом боравку у Републици Србији ако је један од родитеља држављанин Републике Србије или странац који има одобрено стално настањење, уз сагласност другог родитеља;
- 4) који је пореклом са територије Републике Србије (члан 37.).

У 2016. години у Републици Србији било је 6.684 стално настањених странаца, што представља минималан пораст у односу на 2015. годину када их је било 5.721. Међу стално настањеним странцима највећи број је из Кине (18,4%) и Румуније (17,3%).

Табела 13: Странци стално настањени у Републици Србији у 2016. години, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
НР Кина	1.232	18,4
Румунија	1.162	17,3
Руска Федерација	620	9,3
Македонија	516	7,7

² Браком се за потребе овог става Закона о странцима сматра само брачна заједница живота на територији Републике Србије. То за последицу има да се не може добити стално настањење на основу брака ако пар није живео три године на територији Републике Србије.

Украјна	340	5,0
СР Немачка	312	4,8
Бугарска	237	3,5
Албанија	182	2,8
Пољска	172	2,6
Хрватска	157	2,3
Мађарска	128	2,0
<i>остало</i>	<i>1.626</i>	<i>24,3</i>
Укупно	6.684	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Као и претходних година у 2016. години највећи број странаца је стално настањен по основу брака (70,7%). Остали основи су процентуално доста мање заступљени и не представљају значајну разлику у односу на 2014. годину, сем код основе боравака 10 година где се бележи пораст (са 12% у 2015. години на 18,8% у 2016. години).

Табела 14: Странци стално настањени у Републици Србији према основу настањења у 2015. и 2016. години

Основ настањења	2015.		2016.	
	Број лица	%	Број лица	%
Боравак 10 година	684	12,0	1.243	18,8
Боравак 5 година	443	7,7	546	8,3
Брак	4.392	76,8	4.667	70,7
Интерес Републике Србије /хуманитарни разлози	128	2,2	122	1,8
Пореклом са територије Републике Србије	74	1,3	24	0,4
Укупно	5.721	100	6.602	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.4. Радна имиграција

Привремени боравак по основу рада, запошљавања, обављања привредне или друге професионалне делатности, може да се одобри странцу:

- 1) коме је одобрено право на рад, или му је привремени боравак претходни услов за одобравање тог права, у складу са прописима којима је уређен рад странаца у Републици Србији;
- 2) који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана, ако испуњава друге услове прописане Законом о странцима, а није му потребна радна дозвола у смислу прописа којима је уређен рад странаца у Републици Србији (члан 30. Закона о странцима).

На крају 2016. године 6.325 странаца имало је одобрен привремени боравак по основу рада. Овај број се знатно смањио у односу на 2015. годину када је 11.862 странаца боравило у Републици Србији по основу рада. Од укупног броја странаца највише је било држављана Кине (30,5%).

Табела 15: Страни држављани који су у Републици Србији боравили по основу рада у 2016. години, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
НР Кина	1.932	30,5
Руска Федерација	542	8,6
Украјина	401	6,3
Италија	334	5,3
Македонија	312	4,9
Румунија	309	4,9
Грчка	222	3,5
Хрватска	208	3,3
Турска	166	2,6
БиХ	158	2,5
Словенија	145	2,3
СР Немачка	145	2,3
<i>остало</i>	<i>1.451</i>	<i>23,0</i>
УКУПНО	6.325	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Запошљавање странаца у Републици Србији врши се у складу са Законом о запошљавању странаца („Службени гласник РС”, бр. 128/2014), као и Правилником о дозволама за рад („Службени гласник РС”, број 94/2015), којим се ближе уређује начин издавања, односно продужења дозволе за рад, начин доказивања испуњености услова и потребни докази за издавање, односно продужење дозволе за рад и облик и садржина дозволе за рад.

Закон прописује да странац који се запошљава у Републици Србији у складу са овим законом, има једнака права и обавезе у погледу рада, запошљавања и самозапошљавања као и домаћи држављанин, ако су испуњени услови у складу са законом. Запошљавање странца се остварује под условом да поседује одобрење за привремени боравак без обзира на временско трајање боравка или стално настањење у складу са законом и дозволу за рад.

Дозвола за рад се може издати као лична радна дозвола и као радна дозвола. Лична радна дозвола се издаје на захтев странца ако има одобрење за стално настањење, ако има статус избеглице, или ако припада посебној категорији странца (лице које тражи азил, лице коме је одобрена привремена заштита, жртва трговине људима, односно лице коме је одобрена супсидијарна заштита, у складу са законом).

Радна дозвола је врста дозволе за рад која се издаје као радна дозвола за запошљавање, радна дозвола за посебне случајеве запошљавања (упућена лица, кретање у оквиру привредног друштва, независни професионалци) и као радна дозвола за самозапошљавање.

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2016. године Национална служба за запошљавање укупно је издала 7.340 дозвола за рад страним држављанима и то: 981 личних

радних дозвола, 512 радних дозвола за кретање у оквиру привредног друштва, пет радних дозвола за независне професионалце, 2.153 радних дозвола за самозапошљавање, 538 радних дозвола за упућена лица и 3.151 радних дозвола за запошљавање.

Током 2016. године издато је 7.139 радних дозвола странцима који имају одобрен привремени боравак у Републици Србији, као и 201 радна дозвола странцима са одобреним сталним настањењем у Републици Србији.

Број издатих радних дозвола странцима који имају привремени боравак у Републици Србији је у периоду од 2009. до 2014. године био готово уједначен, тј. кретао се у распону од 2.490 у 2009. години до 2.892 у 2014. години. Број издатих радних дозвола странцима који имају привремени боравак у Републици Србији се у 2016. години значајно повећао на 7.139 и представља пораст и у односу на 2015. годину (6.203). Ови показатељи говоре да је дошло до већих одступања у броју издатих радних дозвола у односу на претходне године.

Како се број лица која имају радну дозволу односи само на особе које су према тада важећем Закону о условима за заснивање радног односа са страним држављанима („Службени лист СФРЈ”, бр. 11/78 и 64/89, „Службени лист СРЈ”, бр. 42/92, 24/94 и 28/96 и „Службени гласник РС”, број 101/05 – др. закон) поднеле захтев за заснивање радног односа, процењује се да је број странаца који раде у Републици Србији далеко већи од броја издатих радних дозвола, јер се не односи на ангажовање странаца без заснивања радног односа, чланства у управним одборима и друге врсте ангажмана. Тиме се појашњава и разлика између броја одобрених боравака по основу рада од стране Министарства унутрашњих послова и броја издатих радних дозвола од стране Националне службе за запошљавање.

У 2015. години издато је 6.203 радне дозволе странцима са привременим боравком, што представља значајно већи број у односу на број издатих радних дозвола странцима са сталним настањењем (170). Највећи број радних дозвола издат је странцима са привременим боравком из Кине (1.501 тј. 24,2%), Руске Федерације (739, тј. 12%) и Македоније (344, тј. 5,5%).

Укупно је издато 7.139 радна дозвола странцима са привременим боравком у 2016. години, од којих је 1.922 издато лицима женског пола. Највећи број издатих дозвола је у следећи филијалама: Филијала за град Београд (63,2%), Филијала Нови Сад (11,7%), Филијала Ниш (4,0%), Филијала Лесковац (2,1%), Филијала Сремска Митровица (2,0%), Филијала Крагујевац (1,6%), Филијала Сомбор (1,5%), Филијала Чачак (1,4%), Филијала Нови Пазар (1,4%), Филијала Суботица (1,1%).

Укупно је издато 201 радна дозвола странцима са сталним боравком у 2016. години, од којих је 116 издато лицима женског пола.

Табела 16: Број издатих радних дозвола странцима са привременим боравком у 2016. години, према држављанству

Држављанство	Број радних дозвола
НР Кина	1.549
Руска Федерација	783
Македонија	500
Италија	390
Грчка	330
Хрватска	319
БиХ	288
Турска	254
Црна Гора	197
СР Немачка	190
Словенија	170
Украјина	169
Румунија	139
Велика Британија	135
Шпанија	113
Француска	111
Бугарска	98
Азербејџан	97
САД	91
Аустрија	83
Пољска	78
Португалија	70
Мађарска	59
Холандија	50
Израел	47
Чешка Република	43
Казахстан	36
Белорусија	34
Словачка	34
Индија	32
Тунис	32
Филипини	31
Кореја	30
Либијска Цахаирија	29
Албанија	28
Куба	26
Тајланд	25
Аустралија	23
Сиријска Арапска Република	23
Бразил	21
Молдавија	21
Шведска	21
Јордан	20
Канада	18
Данска	18
Ирска	17

Египат	17
Ирак	16
Белгија	15
Норвешка	15
Швајцарска	15
Либан	14
Јапан	13
Кипар	12
Грузија	10
Иран	10
Мексико	9
Алжир	8
Литванија	7
Јерменија	6
Летонија	6
Мароко	6
Јужна африка	6
Индонезија	5
Обала Слоноваче	5
Нигерија	4
Зимбабве	4
Узбекистан	4
Колумбија	3
Ел Салвадор	3
Финска	3
Гана	3
Исланд	3
Венецуела	3
Бахреин	2
Боливија	2
Шри Ланка	2
Чиле	2
Костарика	2
Еквадор	2
Естонија	2
Пакистан	2
Перу	2
Сејшелска Острва	2
Судан	2
УАЕ	2
Авганистан	1
Ангола	1
Аргентина	1
Боцвана	1
Камерун	1
ДР Конго	1
Доминиканска Република	1
Етиопија	1
Палестина	1

Јамајка	1
Монголија	1
Непал	1
Гвинеја Бисао	1
Сенегал	1
Сингапур	1
Јужни Судан	1
Таџикистан	1
Танзанија	1
Укупно	7.139

Извор: НСЗ

Табела 17: Број издатих радних дозвола странцима са сталним боравком у 2016. години, према држављанству

Држављанство	Број радних дозвола
НР Кина	80
Македонија	22
Украјина	15
Румунија	12
Руска Федерација	12
СР Немачка	5
Црна Гора	4
Бугарска	3
Хрватска	3
Грчка	3
Словачка	3
Тунис	3
Турска	3
Бразил	2
Ирска	2
Италија	2
Молдавија	2
Холандија	2
Словенија	2
Албанија	1
Аустрија	1
Јерменија	1
Белгија	1
БиХ	1
Белорусија	1
Канада	1
Француска	1
Мађарска	1
Ирак	1
Обала Слоноваче	1
Казахстан	1
Јордан	1
Кувајт	1
Пољска	1

Шпанија	1
Шведска	1
Швајцарска	1
Тајланд	1
Велика Британија	1
САД	1
Укупно	201

Извор: НСЗ

Незапослени страни држављани на евиденцији НСЗ су лица која имају привремени боравак или стално настањење (одобрен од стране Министарства унутрашњих послова) и налазе се на евиденцији НСЗ.

На евиденцији Националне службе за запошљавање са стањем на дан 31.12.2016. године налазило се 804 незапослених страних држављана од којих је 81,59% женског пола.

На евиденцији Националне службе за запошљавање са стањем на дан 31.12.2016. године налазило се 700.947 незапослених лица од којих је 0,11% регистровано као страни држављани.

На евиденцији Националне службе за запошљавање са стањем на дан 31.12.2016. године налазило се 360.877 незапослених лица женског пола од којих је 0,18% регистровано као страни држављани.

Табела 18: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2016. године, према држављанству

Држава	Број лица	%
Македонија	158	19,65%
Румунија	108	13,43%
Руска Федерација	82	10,20%
Црна Гора	72	8,96%
Украјина	62	7,71%
Албанија	51	6,34%
БиХ	45	5,60%
Бугарска	38	4,73%
Молдавија	19	2,36%
Хрватска	18	2,24%
Пољска	11	1,37%
Словачка	11	1,37%
Србија и Црна Гора	10	1,24%
Грчка	9	1,12%
Белорусија	7	0,87%
Чешка Република	7	0,87%
Србија	7	0,87%
Мађарска	6	0,75%
Словенија	6	0,75%
Јерменија	5	0,62%
СР немачка	5	0,62%
Ирак	5	0,62%
НР Кина	4	0,50%

Казахстан	4	0,50%
Сиријска Арапска Република	4	0,50%
Алжир	3	0,37%
Филипини	3	0,37%
Тунис	3	0,37%
Азербејџан	2	0,25%
Палестина	2	0,25%
Италија	2	0,25%
Швајцарска	2	0,25%
Туркменистан	2	0,25%
Египат	2	0,25%
Велика Британија	2	0,25%
САД	2	0,25%
Узбекистан	2	0,25%
Аустрија	1	0,12%
Бразил	1	0,12%
Канада	1	0,12%
Куба	1	0,12%
Ел Салвадор	1	0,12%
Етиопија	1	0,12%
Гана	1	0,12%
Индија	1	0,12%
Индонезија	1	0,12%
Иран	1	0,12%
Јапан	1	0,12%
Јордан	1	0,12%
Либан	1	0,12%
Литванија	1	0,12%
Мексико	1	0,12%
Нигерија	1	0,12%
Перу	1	0,12%
Сенегал	1	0,12%
Вијетнам	1	0,12%
Судан	1	0,12%
Турска	1	0,12%
Уганда	1	0,12%
Венецуела	1	0,12%
Укупно	804	100

Извор: НСЗ

Табела 19: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2016. године, према старости

Старосне групе	Број лица	%
Млади (15–29)	138	17,16%
Лица средње старосне групе (30–49)	522	64,93%
Старији радници (50–64)	144	17,91%
Укупно	804	100

Извор: НСЗ

Посматрано према образовној структури странаца који су се налазили на евиденцији НСЗ на дан 31.12.2016. године, а да су пријављени до 12 месеци, највеће учешће чине лица без школе и незавршене основне школе (46,39%), затим следе лица са завршеном основном школом (29,22%), док је најмање учешће лица са завршеном средњом стручном школом и факултетом.

Табела 20: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2016. године, према образовању

Највиша завршена школа	Пријављени до 12 месеци		Пријављени дуже од 12 месеци	
	Број лица	%	Број лица	%
Без школе и незавршена основна	154	46,39	174	36,86
Завршена основна школа	97	29,22	168	35,59
Средња школа	59	17,77	92	19,49
Виша школа и факултет	22	6,63	38	8,05
Укупно	332	100	472	100

Извор: НСЗ

Током 2016. године на евиденцију НСЗ укупно се пријавило 629 страних држављана. Највеће је учешће новопријављених лица из Македоније (21,62%), Румуније (9,54%) и Руске Федерације (9,1%). У односу на 2015. године нема промене (626).

Табела 21: Странци који су се пријавили на евиденцију НСЗ у 2016. години, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
Македонија	136	21,62%
Румунија	60	9,54%
Руска Федерација	57	9,06%
БиХ	54	8,59%
Црна Гора	54	8,59%
Украјина	49	7,79%
Албанија	39	6,20%
Бугарска	20	3,18%
Молдавија	17	2,70%
Хрватска	15	2,38%
Србија и Црна Гора	11	1,75%
Белорусија	8	1,27%
НР Кина	7	1,11%
Пољска	7	1,11%
Јерменија	6	0,95%
СР Немачка	5	0,79%
Италија	5	0,79%

Куба	4	0,64%
Грчка	4	0,64%
Словенија	4	0,64%
Сиријска Арапска Република	4	0,64%
Тунис	4	0,64%
Палестина	3	0,48%
Мађарска	3	0,48%
Казахстан	3	0,48%
Либијска Цамахирија	3	0,48%
Филипини	3	0,48%
Србија	3	0,48%
Словачка	3	0,48%
Гурска	3	0,48%
Туркменистан	3	0,48%
Алжир	2	0,32%
Гана	2	0,32%
Либан	2	0,32%
Сенегал	2	0,32%
Узбекистан	2	0,32%
Аустрија	1	0,16%
Бразил	1	0,16%
Централноафричка Република	1	0,16%
Чешка Република	1	0,16%
Ел салвадор	1	0,16%
Етиопија	1	0,16%
Грузија	1	0,16%
Индија	1	0,16%
Иран	1	0,16%
Ирак	1	0,16%
Мексико	1	0,16%
Мароко	1	0,16%
Нигерија	1	0,16%
Перу	1	0,16%
Вијетнам	1	0,16%
Судан	1	0,16%
Швајцарска	1	0,16%
Тајланд	1	0,16%
Уганда	1	0,16%
Египат	1	0,16%
САД	1	0,16%
Венецуела	1	0,16%
Укупно	629	100

Извор: НСЗ

2.5. Страни студенти

На крају 2016. године 1.703 странаца налазило се у Републици Србији на привременом боравку по основу школовања, што представља минимални пораст у односу на 2015. годину када их је било 1.674. Највећи број ових лица је из Либије (35,8%).

Табела 22: Странци са важећим дозволама за привремени боравак на основу школовања, на крају 2016. године, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
Либија	610	35,8
Руска Федерација	93	5,6
Македонија	69	4,0
Грчка	51	3,0
Хрватска	51	3,0
Црна Гора	50	2,9
НР Кина	39	2,3
САД	38	2,2
БиХ	35	2,0
Палестина	32	1,9
СР Немачка	31	1,8
Турска	31	1,8
Алжир	30	1,7
<i>Остало</i>	<i>543</i>	<i>32,0</i>
Укупно	1.703	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.6. Стицање држављанства

У 2016. године 23.737 лица су стекла држављанство Републике Србије, што представља пораст у односу на 20.279 лица која су стекла држављанство у 2015. години. Ради се у највећој мери о држављанима БиХ (76,12%), Црне Горе (8,95%) и Хрватске (4,93%).

Табела 23: Новопримљени држављани Републике Србије у 2016. години, према претходном држављанству

Претходно држављанство	Број лица	%
БиХ	18.068	76,12
Црна Гора	2.125	8,95
Хрватска	1.171	4,93
Турска	980	4,13
Македонија	466	1,96
СФРЈ	213	0,90
Аустрија	176	0,74

Словенија	70	0,29
Руска Федерација	67	0,28
САД	38	0,16
СР Немачка	36	0,15
Румунија	34	0,14
Австрлија	32	0,13
Албанија	28	0,12
Канада	24	0,10
Украјина	21	0,09
Швајцарска	15	0,06
Холандија	14	0,06
Италија	14	0,06
ЈАР	14	0,06
Француска	13	0,05
СРЈ	13	0,05
Шведска	13	0,05
Чешка	7	0,03
Сирија	6	0,03
Бугарска	5	0,02
Велика Британија	5	0,02
Грчка	4	0,02
Нови Зеланд	4	0,02
Белгија	3	0,01
Белорусија	3	0,01
Бразил	3	0,01
Данска	3	0,01
Филипини	3	0,01
Ирак	3	0,01
Израел	3	0,01
Мађарска	3	0,01
Египат	2	0,008
Иран	2	0,008
Казахстан	2	0,008
Кина	2	0,008
Луксембург	2	0,008
Молдавија	2	0,008
Словачка	2	0,008
Венецуела	2	0,008
Аргентине	1	0,004
Доминиканска Република	1	0,004
Ирска	1	0,004
Јерменија	1	0,004
Јордан	1	0,004
Кипар	1	0,004
Колумбија	1	0,004
Литванија	1	0,004
Мароко	1	0,004
Мексико	1	0,004
Монголија	1	0,004

Нигерија	1	0,004
Норвешка	1	0,004
Палестина	1	0,004
Пољска	1	0,004
Порторико	1	0,004
Португал	1	0,004
Самоа	1	0,004
Шпанија	1	0,004
Таџикистан	1	0,004
Замбија	1	0,004
Укупно	23.737	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.7. Емиграција

2.7.1. Емиграција из Републике Србије у европске земље³

Према Закону о пребивалишту и боравишту грађана („Службени гласник РС”, број 87/11), којим се уређује пријављивање и одјављивање пребивалишта, пријављивање и одјављивање борава, пријављивање привременог борава у иностранству, надлежност и начин вођења одговарајућих евиденција, грађани Републике Србије који оду у иностранство с намером да непрекидно бораве у иностранству не дуже од 90 дана, а свој боравак продуже, дужни су да привремени боравак у иностранству дужи од 90 дана пријаве надлежном органу преко дипломатско-конзуларног представништва (члан 19).

Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12) дефинише емиграцију као спољну миграцију из Републике Србије која траје или се очекује да ће трајати дуже од 12 месеци (члан 2).

Република Србија је емиграциона земља, али као и многе друге државе не поседује потпуне евиденције о лицима која емигрирају из земље, те се у изради Миграционог профила користе подаци Еуростата који државе чланице ЕУ објављују о броју имиграната у текућој години.

Земље поред редовног достављања података о процењеном броју становника за текућу годину достављају релевантне податке Еуростат-у и о имиграцији и емиграцији који се објављују на годишњем нивоу. Самим тим су референтни подаци о броју становника, живорођенима, умрлима, имиграцији и емиграцији како на националном тако и регионалном нивоу доступни у Еуростатовој бази, заједно са демографским индикаторима који су изведени на основу самих података.

Током 2015. године, према подацима Еуростат-а, укупно 4,7 милиона лица је имигрирало у једну од 28 земаља чланица ЕУ од којих је процењено да су 2,4 милиона њих држављани држава које нису чланице ЕУ а међу којима су и држављани Републике Србије, 1,4 милиона је са држављанством различите земље чланице ЕУ и 19.000 је било без држављанства.

Наведени подаци не дају свеобухватну слику о лицима која су емигрирала из Републике Србије током референтне године будући да се подаци одређених држава нити редовно ажурирају нити приказују. На пример, Немачка је пријавила највећи број имиграната у 2015. години (више од 1,5 милиона), али подаци о броју Срба у Немачкој нису издвојени на

³ Последње објављени подаци за ову област на Еуростат-у су за 2015. годину.

Еуростату.

У табели број 24 може се видети да је укупно 13.870 српских држављана напустило Републику Србију током 2015. године, односно да је наведени број српских држављана регистрован у 2015. години као новопристигли имигранти у неке од земаља ЕУ и Европе, а које достављају податке Еуростат-у.

Важно је напоменути да од 2014. године Еуростат објављује податке о имиграцији у виду новопристиглих регистрованих имиграната.

Табела 24: Држављани Републике Србије који су у 2015. години регистровани као новопристигли имигранти у европским земљама које достављају податке Еуростат-у⁴

Земље дестинације	2015.		
	Укупно	Мушкарци	Жене
Аустрија	5.297	2.868	2.429
Шведска	1.693	866	827
Швајцарска	1.353	608	745
Словенија	1.251	886	365
Италија	788	342	446
Норвешка	692	334	358
Мађарска	583	441	142
Белгија	406	197	209
Хрватска	404	179	225
Холандија	268	111	157
Румунија	242	161	81
Бугарска	229	127	102
Луксембург	154	77	77
Чешка Република	142	106	36
Данска	135	82	53
Ирска	93	51	42
Финска	63	31	32
Словачка	46	25	21
Исланд	17	8	9
Естонија	8	4	4
Лихтенштајн	4	1	3
Литванија	2	2	0
Укупно	13.870	7.507	6.363

Извор: ЕУРОСТАТ, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> и

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (бази приступљено 19. маја 2017. године)

⁴ Не располаже се подацима из СР Немачке, јер подаци из СР Немачке нису ревидирани у моменту када се приступило Еуростат бази података. Бази података приступљено 15. маја 2017. године.

2.7.2. Запошљавање држављана Републике Србије и упућивање запослених држављана на рад у иностранство

Запошљавање држављана Републике Србије у иностранству уређено је Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 38/15). Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање, су носиоци послова посредовања у запошљавању у иностранству како незапосленим лицима, тако и оним лицима која траже промену запослења. Национална служба и приватне агенције за запошљавање пружају обавештења о могућностима и условима за запошљавање у иностранству, условима рада и живота, правима и обавезама на раду, о облицима и начину заштите у складу са уговором о запошљавању у иностранству, као и о правима по повратку са рада из иностранства, у складу са законом. Носиоци послова запошљавања су у обавези да обезбеде заштиту лица која се запошљавају у иностранству, која подразумева најмање једнак третман по основу рада са држављанима државе запослења.

Имајући у виду одредбе закона, у току 2016. године посредством Националне службе за запошљавање, након спроведених поступака посредовања у запошљавању на захтев страних послодаваца, запослено је 27 држављана Републике Србије у иностранству (СР Немачка и Словенија), као и 360 држављана за потребе познатог послодавца у СР Немачкој, док је 126 држављана запослено у СР Немачкој посредством „Triple Win” пројекта.

На основу извештаја агенција за запошљавање, који се доставља на шестомесечном нивоу, у иностранству се у првих шест месеци 2016. године запослило 3.166 држављана Републике Србије код иностраних послодаваца (САД, Немачка, Грчка, Македонија, УАЕ, Русија, бродови МСЦ – застава Панама, Словачка и др.), док се у последњих шест месеци 2016. године запослило 1.891 држављана Републике Србије код иностраних послодаваца (Катар, Словачка, Немачка, САД, Малта, Нигерија, УАЕ, Швајцарска и др.)

У 2016. години издато је 19 дозвола за рад новооснованим агенцијама за запошљавање. Продужено је шест дозвола за рад агенцијама за запошљавање, док су одузете две дозвола за рад. На дан 31. децембра 2016. године у Републици Србији било је регистровано 88 агенција за запошљавање. Надзор над радом Националне службе за запошљавање и агенција за запошљавање врши Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

На евиденцији незапослених Националне службе за запошљавање у 2016. години налазило се 804 странаца, што представља 0,11% од укупног броја незапослених. Од тога је 655 жена, што чини 81,59 % од укупног броја регистрованих странаца на евиденцији незапослених.

На основу члана 20. Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити („Службени гласник РС”, број 91/15), који је у примени од 13. јануара 2016. године, којим се уређују права запослених који се упућују на привремени рад у иностранство, услови, поступак и обавезе послодавца у вези са упућивањем запослених на привремени рад у иностранство, у 2016. години 343 послодаваца из Републике Србије је поднело 3.052 обавештења, а упућено је 10.576 запослених на привремени рад у иностранство. Подаци о броју упућених по основама

упућивања запослених на привремени рад у иностранство су следећи:

- Рад у оквиру извођења инвестиционих и других радова и пружања услуга (инвестициони и други радови 7.666, пружање услуга 2.587 – укупно 10.253);
- Рад или стручно оспособљавање и усавршавање за потребе послодавца у пословним јединицама послодавца у иностранству (рад 2.289, стручно оспособљавање и усавршавање 289 – укупно 2.578) и
- Рад или стручно оспособљавање и усавршавање за потребе послодавца у оквиру међукомпанијског кретања (рад 1.207, стручно оспособљавање и усавршавање 675 – укупно 1.882).

Највише запослених упућено је на привремени рад у СР Немачку (2.062), Руску Федерацију (418), Републику Румунију (220), Републику Црну Гору (167), Јужноафричку Републику (144), Аустрију (143), Републику Хрватску (108), Алжир (105), Републику Италију (80) и Казахстан (67).

За детаљманску 2015-2016 годину надлежни органи СР Немачке одобрили су квоту од 2.770 радних дозвола, а просечна искоришћеност је била 1.821 радна дозвола. Решењем министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Број: 119-01-16/2016-02 од 22. јуна 2016. године, које је донето на основу Закључка Владе 05 Број: 337-4653/2016 од 17. маја 2016. године, одређена је Привредна комора Србије за одговарајућу организацију за распоређивање утврђеног максималног броја деташираних радника на послодавце са територије Републике Србије, вођење евиденције о расподели контингента и контролу коришћења додељеног контингента у складу са Споразумом између Савезног извршног већа СФРЈ и Владе СР Немачке о упућивању југословенских радника организација удруженог рада из СФРЈ и запошљавања у СР Немачкој на основу уговора о извођењу радова, почев од детаљманске 2016/2017 године.

Миграциони сервисни центри

Кроз установљену мрежу седам миграционих сервисних центара – МСЦ (Београд, Ниш, Нови Пазар, Нови Сад, Краљево, Крушевац и Бор), који су формиран при Националној служби за запошљавање, мигрантима и потенцијалним мигрантима пружају се информације о ризицима ирегуларне миграције, правима миграната, процедурама за добијање виза, радних и боравишних дозвола, могућностима за запошљавање и студирање у иностранству, приступу здравственој заштити и образовању у иностранству и др., чиме се доприноси ефикасном ширењу информација о легалним токовима миграција, односно побољшању њихове информисаности и припремљености за евентуални одлазак или што адекватније прилагођавање условима и прописима које важе у земљи одредишта. Такође, једна од активности је и упућивање имиграната, повратника по реадмисији и азиланата у процесу интеграције у Републици Србији на релевантне локалне институције ради остваривања њихових права.

Према подацима Националне службе за запошљавање, у току 2016. године услуге МСЦ-а користило је укупно 1.144 лица која су се лично јавила Националној служби за запошљавање. У односу на 2015. годину, повећање износи 64,4%. Поред корисника који се лично јављају, МСЦ такође пружају услуге корисницима који се јављају

телефонским путем, као и путем веб сајта Националне службе за запошљавање.

Од укупног броја корисника доминирају они из Крушевца (33,2% или 387 лица) и они из Београда (30,2% или 345 лица), у односу на кориснике који долазе из других места у Републици Србији (33,6% или 412 лица). Када је у питању земља избора (дестинације) потенцијалних миграната, земља првог избора је Немачка, а следе као земља другог избора Аустрија, земља трећег избора Швајцарска, па остале земље ЕУ (првенствено Шведска и Норвешка), а од ваневропских земаља најзначајнија је Канада.

Од укупног броја корисника услуга, 62,2% или 711 су мушкарци, док 37,8% или 433 чине жене. Посматрано према статусу, међу корисницима услуга било је највише незапослених (76,6% или 876 лица), запослени чине 20,9% (239 запослених лица) од укупног броја корисника, док се 1% корисника изјаснило као студенти.

Када је у питању ниво формалног образовања, највеће је учешће лица са средњом школом (634 лица), затим лица са завршеним основним студијама (242 лица) и лица са завршеном вишом школом (108 лица). Посматрано по старосним групама, највише је било корисника из групе лица од 31 до 50 година (543 лица), следе лица од 26 до 30 година (202 лица), па затим лица 25 година (153 лица) и лица преко 50 година (119 лица).

Професије које су се издвојиле по учесталости интересовања за могућности миграције су техничари различитих специјалности, који се појављују у доминантном броју у односу на укупан број регистрованих корисника услуга. У оквиру техничара различитих специјалности, доминирају медицинске сестре и медицински техничари (166 лица), а следе возачи (153 лица), бравари (45 лица) и кувари (22 лица). Код регистрованих корисника услуга са вишом и високом стручношћу, издвајају се доктори медицине (24 лица), доктори стоматологије (11 лица), а следе економисти, архитекте и физиотерапеути. Од занимања која се још издвајају су и електричари, професори, конобари, продавци, дизајери, ветеринари, педагози, аутомеханичари, али у знатно мањем броју.

Билатерални споразуми

Република Србија има закључене билатералне уговоре о социјалној сигурности са 28 држава и то: Републиком Аустријом, Републиком Кипар, Словачком Републиком, Уједињеним Краљевством Велике Британије и Северне Ирске, Великим Војводством Луксембурга, Републиком Француском, Мађарском, Краљевином Данском, Републиком Бугарском, Чешком Републиком, Републиком Италијом, Савезном Републиком Немачком, Краљевином Шведском, Републиком Словенијом, Краљевином Холандијом, Републиком Пољском, Краљевином Белгијом, Румунијом, Републиком Хрватском, Краљевином Норвешком, Швајцарском Конфедерацијом, Републиком Панамом, Великом Социјалистичком Народном Либијском Арапском Цамахиријом, Босном и Херцеговином, Црном Гором, Републиком Македонијом, Канадом и Републиком Турском.

У примени билатералних споразума о социјалном осигурању, у делу који се односи на коришћење права на новчану накнаду по основу незапослености, у 2016. години укупно је формирано 769 предмета за покретање поступка за издавање потврда о периодима осигурања и коришћењу права на новчану накнаду који су упућени у друге државе уговорнице. Од тог броја у Републику Хрватску је упућено 385 захтева, 243 у Босну и Херцеговину, 60 у Црну Гору, 20 у Републику Македонију, 51 у Републику

Словенију, један у Републику Кипар, три у Републику Аустрију, један у Републику Италију, један у Републику Чешку, два у Краљевину Шведску, један у Велику Британију и један у Мађарску.

По раније упућеним захтевима примљено је 938 потврда о периодима осигурања и то: из Републике Хрватске 469, из Босне и Херцеговине 332, из Црне Горе 54, из Републике Македоније 20, из Републике Словеније 59, из Републике Италије један, из Републике Аустрије два и из Мађарске један.

Из држава уговорница примљено је 277 захтева за потврђивање периода осигурања у Републици Србији, и то: 52 из Републике Хрватске, 48 из Босне и Херцеговине, 55 из Црне Горе, 103 из Републике Словеније, осам из Мађарске, осам из Републике Аустрије и три из Републике Бугарске.

Поводом примљених захтева, послато је 617 потврда о периодима осигурања навршеним у Републици Србији и то: за Републику Хрватску 79, Босну и Херцеговину 101, Црну Гору 85, Републику Словенију 305, Републику Словачку три, Републику Аустрију 15, Републику Чешку пет, Републику Бугарску пет и Републику Мађарску 19 потврда.

У примени Споразума између Савезне Републике Југославије и Босне и Херцеговине о социјалном осигурању којим је омогућен трансфер давања, из Босне и Херцеговине је достављено укупно осам захтева, а у Босну и Херцеговину је упућено укупно 10 захтева.

Република Србија је потписала два билатерална споразума о привременом запошљавању радника миграната са Републиком Белорусијом и Босном и Херцеговином.

2.7.3 Дијаспора

Према најновијим информацијама ДКП Републике Србије у иностранству, иако свеобухватан попис припадника наше дијаспоре и Срба у региону никада није извршен, процењује се да дијаспора Републике Србије, укључујући у тај број и Србе у региону, данас броји око 5 милиона људи. Од тог броја, око 2 милиона су држављани Републике Србије, при чему значајан број су двојни држављани, односно поседују и држављанство земаља имиграције. Рачуна се да у расејању делује преко 1.300 најразличитијих асоцијација које окупљају наше људе на свих пет континената, а највише их је у земљама ЕУ, Северној Америци и Аустралији. По проценту припадника дијаспоре у односу на број становника у матици, Република Србија спада у ред земаља са изузетно бројном дијаспором. Овако велики број припадника дијаспоре у иностранству и Срба у региону резултат је дуге историје исељавања српског становништва из своје земље из различитих разлога у различитим периодима, од економских, политичких, верских, културних, породичних, па до исељавања пред насиљем и прогоном. Према Закону о дијаспори и Србима у региону („Службени гласник РС” број: 88/09), израз „Срби у региону” означава припаднике српског народа који живе у Словенији, Хрватској, БиХ, Црној Гори, Македонији, Румунији, Албанији, и Мађарској (члан 2.).

Након демократских промена у матици, дијаспора и Срби у региону желе да активно и равноправно учествују у политичком, друштвеном и економском животу матице и да се укључе у њену обнову и развој. Припадници дијаспоре могу имати значајну улогу као инвеститори у матичној земљи с обзиром да имају низ предности због свог искуства и вештина, нове професионалне културе, низа пословних контаката у земљи порекла и земљи одредишта који олакшавају сарадњу.

Б3. Статистика која се односи на превенцију илегалног уласка и боравка

3.1. Спречавање илегалног уласка у Републику Србију

Према члану 11. Закона о странцима, улазак у Републику Србију одбиће се странцу ако:

- 1) нема важећу путну исправу или визу уколико је потребна;
- 2) нема довољна средства за издржавање за време боравка у Републици Србији, за повратак у земљу порекла или транзит у трећу земљу, или му на други начин није обезбеђено издржавање за време боравка у Републици Србији;
- 3) је у транзиту, а не испуњава услове за улазак у трећу државу;
- 4) је на снази заштитна мера удаљења или мера безбедности протеривања, или му је отказан боравак, односно друга мера призната у унутрашњем или међународном праву која укључује забрану преласка државне границе – за време док та мера односно отказ боравак траје;
- 5) нема потврду о вакцинисању или други доказ да није оболео, а долази са подручја захваћеног епидемијом заразних болести;
- 6) то захтевају разлози заштите јавног поретка или безбедности Републике Србије и њених грађана;
- 7) се у одговарајућим евиденцијама води као међународни преступник;
- 8) постоји оправдана сумња да боравак неће користити у намеравану сврху.

Наведени разлози представљају и основ за отказивање боравка странцима у Републици Србији. У току 2016. године, улазак на територију Републике Србије није омогућен за укупно 6.899 странаг држављанина, што представља пад у односу на 2015. годину (7.718).

У 2016. години, од укупног броја страних држављана чији је улазак у Републику Србију одбијен, у највећи број су држављани Турске, БиХ и лица без држављанства. Тај тренд је поновљен у односу на 2014. и 2015. годину, где је такође било највише лица са држављанством Турске, БиХ.

Када се ради о разлогу одбијања уласка у Републику Србију, нема велике разлике у односу на 2014. и 2015. годину. Највећи број странаца враћен је из разлога непоседовања/неважећих личних докумената (визе/ личне карте).

Табела 25: Лица чији је улазак у Републику Србију одбијен, према држављанству и разлогу одбијања у 2016. години⁵

Националност	Непоседовање/нева жећи лични документ/виза/ ЛК/ИД	Нејасна сврха боравка	Прекорачење боравка	Недовољно средстава за издржавање	Изречена мера	Претња по безбедност	Без услова за трећу земљу	Остало	недоступан податак	Укупно
Турска	98	958	10	59	7	1		212		1.345
БиХ	136	5		13	15	8		600		777
лица без држављанства	562			1				1		564
СР Немачка	363				16	3		68		450
Бугарска	221			86	5	15		89		416
Румунија	246	6		21	22	10		27		332
Мађарска	101			1	3			128	1	234
Тунис	3	228			1					232
Аустрија	153	3			1			52		209
непознато држављанство	203				1					204
Куба	3	194								197
Хрватска	125	2			9	1		56		193
Црна Гора	17			2	130	2		37		188
Албанија	32	72		11	13	9		16		153
Швајцарска	102				2			14		118
Француска	77				1			10		88
Македонија	57				7	3		21		88
Остало	730	214	0	7	30	6	0	124	0	1.111
Укупно	3.229	1.682	10	201	263	58	0	1.455	1	6.899

Извор: Министарство унутрашњих послова

3.2. Враћање лица која илегално бораве у Републици Србији

У 2016. години број странаца којима је изречена мера отказа боравка у Републици Србији износи 6.231. У односу на 2015. годину, тај број се драстично смањио, односно смањио се за преко 9.000 лица. Од лица којима је отказан боравак у 2016. години, више од половине чине држављани Авганистана и Пакистана, а све услед повећаног прилива миграната у 2015. и 2016. години.

⁵ УГП податке о лицима којима је одбијен улазак у Републику Србију прикупља у форми образаца прописаних од стране Фронтекса, у оквиру Мреже за анализу ризика на Западном Балкану. Разлози су дефинисани у складу са нашим законодавством.

Табела 26: Број лица којима је изречена мера отказа боравка у 2015. и 2016. години, према држављанству

Држављанство лица	2015.		Држављанство лица	2016.	
	Број лица	%		Број лица	%
Сирија	8.199	53,5	Авганистан	2.404	38,6
Авганистан	3.212	20,9	Пакистан	743	11,9
Ирак	1.099	7,6	Ирак	719	11,5
Пакистан	630	4,1	Сирија	606	9,7
Сомалија	356	2,3	Иран	237	3,8
Алжир	213	1,4	Турска	151	2,5
Палестина	170	1,1	Алжир	148	2,4
Турска	161	1,1	Албанија	135	2,2
Бугарска	122	0,8	Мароко	132	2,1
Бангладеш	117	0,7	Бугарска	121	1,9
Иран	103	0,6	Румунија	81	1,3
Еритреја	74	0,4	Бангладеш	77	1,2
<i>остало</i>	850	5,5	<i>остало</i>	677	10,9
Укупно	15.306	100	Укупно	6.231	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

У односу на 2015. годину, када је заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије изречена у 1.506 случаја, у 2016. години се уочава драстичано смањење на 164. Међу овим лицима држављани Авганистана (преко 28%), Албаније и Ирака (оба 6,1%) чине највећи удео укупног броја изречених заштитних мера удаљења.

Табела 27: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према држављанству, 2016. година

Држављанство лица	Број лица	%
Авганистан	46	28,05
Албанија	10	6,10
Ирак	10	6,10
Пакистан	9	5,49
Румунија	8	4,88
Мароко	7	4,27
Бугарска	6	3,66
Сирија	6	3,66
Белгија	5	3,05
Турска	5	3,05
Иран	4	2,44
Македонија	4	2,44
СР Немачка	4	2,44
Обала Слоноваче	3	1,83
Црна Гора	3	1,83
Алжир	2	1,22
Бангладеш	2	1,22
НР Кина	2	1,22

БиХ	1	0,61
Либија	1	0,61
Нигерија	1	0,61
Тунис	1	0,61
Остало	24	14,63
Укупно	164	100

Извор: Министарство правде

Када се посматра старосна структура држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије у 2016. години, доминантну групу чине лица од 21 до 40 година старости (71,95%). Од укупног броја лица којима је изречена заштитна мера удаљења у 2016. години, већину чине мушкарци. Најчешћи разлози за удаљење чине незаконит боравак у Републици Србији и незаконит прелазак државне границе.

Табела 28: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према старости, 2016. година

Старост лица	Број лица	%
14-20	12	7,32
21-40	118	71,95
41-60	24	14,63
Преко 60	5	3,05
Непознато	5	3,05
Укупно	164	100

Извор: Министарство правде

Табела 29: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према разлогу удаљења, у 2016. години

Разлог	Број лица	%
Члан 85. став 1. тачка 3) Закона о странцима (незаконит боравак у РС)	54	32,73
Члан 84. став 1. тачка 2) Закона о странцима (лице није напустило РС у року који је одређен)	46	27,88
Члан 84. став 1. тачка 1) Закона о странцима (незаконит улазак у Србију)	40	24,24
Члан 65. став 1. тачка 1) Закона о преласку државне границе и кретању у граничном појасу (прелазак границе изван граничног прелаза)	9	5,45
Члан 292. став 1. тачка 1) Царинског закона (пренос робе преко граничног прелаза када није отворен, сакривање робе)	6	3,64

Члан 84. став 1. тачка3) Закона о странцима (напуштање прихватилишта, непоштовање кућног реда у прихватилишту)	3	1,82
Члан 65. став 1. тачка 2) Закона о заштити државне границе (не поседовање исправе при преласку границе, избегавање контроле)	2	1,21
Члан 85. став 1. тачка 1) Закона о странцима (кретање изван простора одређеног на основу члана 5. Закона о странцима)	1	0,61
Члан 86. став 1. тачка 1) и тачка 6) Закона о странцима (неподношење захтева за продужење дозволе за боравак, не пријављивање промене адресе)	1	0,61
Члан 6. став 2) Закон о јавном реду и миру	1	0,61
Члан 86. став 1. Закона о странцима	1	0,61
Члан 9. став 1. Закона о јавном реду и миру	1	0,61
Укупно	165	100

Извор: Министарство правде

У 2016. години за 141 лице изречена је мера безбедности протеривања из земље због кривичног дела. Посматрано по старосним групама, највећи проценат лица којима је изречена мера безбедности протеривања из земље због кривичног дела је у групи од 18 до 30 година (46,8%), а затим у групи од 30 до 40 година (34,8%). Разврставањем по полној структури, увиђа се да је мера изречена за 107 мушкараца и 34 жене.

Табела 30: Држављани других држава и лица без држављанства којима је изречена мера безбедности протеривања из земље због кривичног дела, према старости, 2016. година

Старост	Број
18-30	66
30-40	49
40-50	14
преко 50 година	12
Укупно	141

Извор: Министарство правде

Мера безбедности протеривања из земље изречена је за за 63 лица због неовлашћене производње и стављања у промет опојних дрога (члан 246 став 1. Кривичног законика (КЗ)), за 37 лица због крађе (члан 203. КЗ), за 15 лица због недозвољеног преласка државне границе и кријумчарење људи (члан 350. ст. 3. КЗ), за 4 лица која су признала кривично дело (члан 88. КЗ), као и због других кривичних дела.

Асистирани добровољни повратак

Асистирани добровољни повратак и реинтеграција (АВР) је област деловања која је у Међународној организацији за миграције (ИОМ) развијена пре више од 20 година. У протеклој деценији ИОМ је помогао да се више од милион миграната широм света добровољно и безбедно врати у своје матичне земље. ИОМ сматра АВР за незаобилазан део свеобухватног приступа управљању миграцијама, који комбинује брзо различите елементе система управљања миграцијама, као што су ефикасно управљање границама, делотворно процесуирање азилних захтева и брз, достојанствен повратак и реинтеграцију за оне који се не квалификују или не траже међународну заштиту. У сарадњи са Владом Републике Србије, канцеларија ИОМ-а у Београду пружила је помоћ у добровољном повратку за 101 мигранта, који су се из Републике Србије вратили у своје земље порекла током 2016. године.

Канцеларија ИОМ-а обезбедила је информације за повратак, медицински скрининг, превоз до земље порекла као и пријем и помоћ при повратку. Запослени на програму АВР интервјуисали су сваког мигранта, сарађивали са амбасадама да би обезбедили потребну документацију и користили глобалну мрежу ИОМ канцеларија да би организовали безбедан повратак миграната до крајњег одредишта.

Табела 31: Број остварених добровољних повратака у земље порекла у 2016. години према месецима

Земља порекла	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Новем.	Дец.	Укупно
Авганистан			2				1					3
Алжир			5						1	3	2	11
Бангладеш	1									1		2
Иран		1	6		4	1	4	2		3	3	24
Ирак			3		6		1		1	5	9	25
Мароко	2	4	9			1						16
Турска			1							1		2
Либан				1								1
Јужна Африка					1							1
Тунис										1		1
Сенегал						1						1
Пакистан											7	7
Египат									2		2	4
Куба										2		2
Руска федерација										1		1
Укупно	3	5	26	1	11	3	6	2	4	17	23	101

Извор: Међународна организација за миграције (ИОМ)

3.3. Трговина људима

Подаци о жртвама трговине људима дати у овој тачки потичу из два извора – Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Центра за заштиту жртава трговине људима који је државна институција овлашћена да врши идентификацију жртава трговине људима. Подаци Министарства унутрашњих послова дати су на основу броја поднетих кривичних пријава против извршиоца кривичног дела трговине људима. Подаци Центра за заштиту жртава трговине људима дати су на основу спроведеног поступка идентификације, који се заснива на угрожености људских права жртве у ситуацији трговине људима, иако то не мора резултирати кривичним поступком за кривично дело трговине људима и осуђујућом пресудом за починиоца кривичног дела. Из тог разлога је број идентификованих жртава трговине људима у Републици Србији већи од података добијених од Министарства унутрашњих послова.

Према подацима Министарства унутрашњих послова, а на основу броја поднетих кривичних пријава против извршилаца кривичног дела трговине људима у току 2015. године оштећено је 32, а у току 2016. године 31 жртва трговине људима. Све обухваћене жртве трговине људима у 2016. години су држављани Републике Србије.

Табела 32: Жртве трговине људима према држављанству, 2015. и 2016. година

Држављанство	Број жртава	
	2015.	2016.
Република Србија	32	31
Укупно	32	31

Извор: Министарство унутрашњих послова

Број жртава трговине људима се није променио у односу на 2015. годину. Код мушкараца и жена жртава, у 2016. години, доминира старосна група преко 18 година старости.

Табела 33: Жртве трговине људима према полу и старости, 2015. и 2016. година

Старост	2015.		2016.	
	Мушки	Женски	Мушки	Женски
До 14 година	-	1	-	-
14–18 година	-	3	-	5
Преко 18 година	9	19	3	23
Укупно	9	23	3	28

Извор: Министарство унутрашњих послова

Према подацима Министарства унутрашњих послова, у 2016. години најзаступљенији облик експлоатације је сексуална, где су изложене само жене (26).

Табела 34: Жртве трговине људима према врсти експлоатације и полу, 2015. и 2016. година

Врста експлоатације жртве	2015.		2016.	
	мушкарци	жене	мушкарци	жене
Сексуална експлоатација	/	20	/	26
Радна експлоатација	8	/	3	/
Експлоатација ради вршења кривичних дела	1	/	/	/
Експлоатација ради просјачења	/	/	/	/

Принудна удаја	/	/	/	2
Није дошло до експлоатације	/	3	/	/
Укупно	9	23	3	28
	32		31	

Извор: Министарство унутрашњих послова

Идентификација жртава трговине људима је организована као стручни поступак у оквиру Центра за заштиту жртава трговине људима који се спроводи према стандардима и правилима социјалног рада у систему социјалне заштите. Центар је од 2015. године, а ради усаглашавања са ЕУРОСТАТ-ом, увео извештавање о жртвама само у оквиру групе „идентификована жртва трговине људима” (више се не прави разлика на потенцијалне и експлоатисане, јер се у крајњој линији свуда евидентирају као жртве трговине људима).

У 2016-ој години идентификовано је 55 жртава трговине људима, од чега је 21 малолетна жртва и 34 пунолетне жртве. У односу на претходну годину, идентификовано је 37% више жртава. Малолетне жртве трговине људима чине 38% од укупног броја идентификованих жртава, што је смањење у односу на заступљеност малолетних жртава у претходној години. Међу малолетним жртвама у 90% случајева експлоатисане су девојнице. Пунолетне жртве чине 62% идентификованих жртава, што је повећање у односу на претходну годину. Међу пунолетним жртвама у 82% случајева ради се о експлоатацији особа женског пола.

Особе женског пола експлоатисане су значајно више од мушкараца и чине 85% од укупног броја жртава. У групи експлоатисаних особа женског пола доминирају пунолетне девојке и жене које се као жртве јављају у 60% случајева.

Табела 35: Приказ идентификованих жртава трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу, 2016. година

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		УКУПНО
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	7		22		29
Радна експлоатација		1		6	7
Принуда на брак	3		1		4
Принуда на просјачење	1				1
Нелегално усвојење	2				2
Принуда на вршење кривичних дела		1			1
Вишеструка	6		5		11
МЕЋУЗБИР	19	2	28	6	55
УКУПНО	21		34		55

Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Србија је земља порекла и земља експлоатације жртава трговине људима. Жртве трговине људима су углавном држављани Републике Србије и претежно су експлоатисани у оквиру Републике Србије - у 67% случајева. Од укупног броја идентификованих жртава држављани Србије чине 93% жртава (51 држављанин Србије). Остале жртве пореклом су из Непала, Авганистана, Албаније и једна жртва је апатрид.

Вишеструка експлоатација жртава јавља се у 11 случајева (20% жртава). Међу вишеструко експлоатисаним жртвама скоро су подједнако заступљене малолете и пунолетне жртве, а све вишеструко експлоатисне жртве су особе женског пола (6 девојчица и 5 пунолетних девојака и жена). Евидентно је да се сексуална експлоатација јавља код скоро свих жртава вишеструко експлоатисаних (у 8 случајева), док се принуда на брак јавља у 6 случајева.

Табела 36: Приказ структуре идентификованих жртава трговине људима у односу на земљу експлоатације и узраст, 2016. година⁶

Држава	Малолетни	Пунолетни
Република Србија	13	22
СР Немачка	4	4
Руска Федерација		4
Македонија		1
Холандија	1	
Црна Гора	1	
Италија	1	1
Швајцарска		2
Сирија	1	
Турска		1
Грчка		1
Авганистан	1	

Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

С обзиром на појачани прилив миграната и ризике за улазак у експлоатацију у виду трговине људима, Центар је за 2016. годину установио посебну евиденцију идентификације међу пријавама које се односе на мигранте. Током 2016. године примљено је 40 пријава за идентификацију међу популацијом миграната, од чега је било 35 пријава деце и 5 пријава које су се односиле на пунолетна лица. Укупно је пријављено 9 особа женског пола (5 девојчица и 4 пунолетних девојака и жена) и 31 особа мушког пола (30 дечака и 1 одрасли мушкарац). Идентификоване су 2 жртве трговине људима, док је за 5 жртава утврђено да се не ради о жртвама трговине људима. Обе идентификоване жртве су женског пола. Ради се у једном случају о вишеструкој националној трговини (радна експлоатација и принуда на брак, малолетна жртва пореклом из Авганистана) и у другом о сексуалној транснационалној трговини (пунолетна особа женског пола пореклом из Непала експлоатисана у Турској и Грчкој). Код 29 дечака утврђено је да се у овом момнету не могу идентификовати као жртве, али да постоји ризик од трговине људима у земљи дестинације.

У току 2016. године од стране полицијских службеника Министарства унутрашњих послова поднете су кривичне пријаве против 14 лица (12 мушкараца и 2 жене) за

⁶ Бројеви у табели не приказују број физичких лица, с обзиром да су неке жртве експлоатисане у више земаља – 1 жртва у Немачкој и Италији (малолетна), 1 у Црној Гори и Србији (малолетна) и 1 у Турској и Грчкој (пунолетна)

извршено кривично дело трговина људима из члана 388. Кривичног законика. Свих 14 лица су држављани Републике Србије.

У току 2016. године од стране првостепених судова у Републици Србији за кривично дело трговине људима из члана 388. Кривичног законика донето је укупно 26 пресуда, од чега је 21 правоснажно осуђујућих пресуда, док ослобађајуће пресуде нема. Евидентно се уочава да је у односу на 2015. годину смањен број пресуда.

Табела 37: Број пресуда против лица која су починила трговину људима изречених у 2015. и 2016. години, према врсти пресуде

Врста пресуде	2015.	2016.
Осуђујућа-правоснажна	53	21
Осуђујућа-неправоснажна	14	5
Ослобађајућа	23	0
Укупно	90	26

Извор: Министарство правде

Посматрано према старосној структури, највећи број лица који је осуђен за кривично дело трговине људима има од 30 до преко 50 година.

Табела 38: Број лица која су осуђена за кривично дело трговине људима, према старости, 2016. година

Старост	Број
18-30	3
30-40	8
40-50	6
Преко 50	9
Укупно	26

Извор: Министарство правде

Б4. Статистике о присилним миграцијама и међународној заштити

4.1. Тражиоци азила

У 2016. години било је 12.811 изражених намера за азил у Републици Србији и то 9.121 мушкараца и 3.690 жена. Највећи број тражилаца азила долази из Авганистана (43%), Ирака (21%) и Сирије (17%), а услед повећаног прилива миграната који долазе са Блиског Истока и Африке. Почев од маја 2015. године нагло је почео да расте број особа које изражавају намеру да траже азил у Републици Србији. Тај број се у току 2016. године драстично смањио (са 579.518 у 2015. години на 12.811 у 2016. години) услед затварања мигрантске руте у марту 2016.

Табела 39: Лица која су изразила намеру да траже азил у Републици Србији у 2016. години према држављанству

Држављанство	Број	%
Авганистан	5.581	43
Ирак	2.699	21
Сирија	2.305	17
Пакистан	1.001	8
Иран	282	2
остало	943	9
Укупно	12.811	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Од укупног броја лица која су изразила намеру да траже азил у Републици Србији 5.368 била су малолетна лица, од чега 3.689 дечака и 1.679 девојчица. Од укупног броја малолетних лица која су изразила намеру да траже азил било је 180 малолетних лица без пратње (169 дечака и 11 девојчица).

У 10.515 случајева, намера за азил изражена је у Подручним полицијским управама, док је 1.208 лице намеру изразило у Прихватном центру Прешево.

Табела 40: Исказане намере да се тражи азил према месту изражавања намере, 2016. година

Место изражавања намере да се тражи азил	Број лица
Прихватилиште за странце	8
Подручне полицијске управе	10.515
Прихватни центар Прешево	1.208
Гранични прелаз (линија)	616
Канцеларија за азил	443
Аеродром „Никола Тесла“	20
Казнено поправни завод	1
Укупно	12.811

Извор: Министарство унутрашњих послова

У 2016. години, одлуком Владе Републике Србије издаване су потврде о уласку на територију Републике Србије за држављане који долазе из земаља у којима су њихови животи у опасности – „Потврда о уласку на територију Републике Србије за мигранте“. У односу на поменуто, у наредне две табеле, односно у табелама број 41 и 42 приказани су бројеви потврда издатих од стране Министарства унутрашњих послова.

Из поменутих табела увиђамо да је потврду добило највише лица из Сирије, Авганистана и Ирака и то највише у Прихватном центру у Прешеву.

Табела 41: Број потврда за мигранте који бораве на територији Републике Србије у 2016. години

Држављанство	Број	%
Сирија	45.923	48
Авганистан	28.715	30
Ирак	21.189	22
Сомалија	162	0,16
Пакистан	68	0,07

остало	179	0,18
Укупно	96.236	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 42: Место издавања потврде за мигранте који бораве на територији Републике Србије у 2016. години

Место издавања потврде за мигранте	Број лица
Прихватилиште за странце	22
Подручне полицијске управе	3.116
Прихватни центар Прешево	90.285
Гранични прелаз (линија)	2.684
Канцеларија за азил	124
Аеродром „Никола Тесла“	5
Укупно	96.236

Извор: Министарство унутрашњих послова

Од укупно 12.811 изражених намера да се тражи азил свега 577 лица, односно само 4,5% од укупног броја лица поднело је захтев за азил. Од укупно поднетих захтева за азил, 33% чине држављани Авганистана.

Табела 43: Број поднетих захтева за азил према држављанству, 2016. година

Држављанство	Број лица	%
Авганистан	188	33
Ирак	147	25
Сирија	102	18
Пакистан	60	10
Иран	16	3
Остало	64	11
Укупно	577	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

4.2. Одлуке првостепеног органа о захтевима за азил

Статистика о азилној процедури показује да је за највећи број тражилаца азила обустављен поступак, што је последица чињенице да већина лица наставља да мигрира даље, не сачекавши одлуку у првом степену о захтеву за азил.

Након саслушања, Канцеларија за азил доноси одлуку о захтеву за азил и то одлуку којом усваја захтев за азил и признаје странцу право на уточиште или супсидијарну заштиту или доноси одлуку којом одбија захтев за азил кад утврди да је захтев неоснован или да постоје разлози за ускраћивање права на азил. У 2016. години Канцеларија за азил је донела 27 одлука којима усваја захтев за азил, 49 одлука којима се одбацује захтев за азил и 267 закључака о обустављању поступка јер су тражиоци азила након подношења захтева за азил напустили Центар за азил. У 2016. години је било 16 решења о одбијању захтева за азил.

Канцеларија за азил је донела 14 решења о усвајању захтева за азил и додељивању уточишта за 19 лица (14 мушкараца и 5 жена) и то за 4 држављанина Кубе, 4 држављанина Судана, једног држављанина Либије, једног држављанина Камеруна, једног држављанина Авганистана, једног држављанина Ирана, једног држављанина Казахстана и једног држављанина Сирије. Такође, Канцеларија за азил је донела 13 решења о усвајању захтева за азил и додељивању субсидијарне заштите за 23 лица (12 мушкараца и 11 жена) и то за 3 држављанина Либије, 3 држављанина Авганистана, 3 држављанина Украјине, 2 држављанина Сирије, једног држављанина Сомалије и једног држављанина Ирака.

Табела 44: Првостепене одлуке о захтевима за азил према врсти одлуке у 2015. и 2016. години

Одлуке	2015.	2016.
Одбачени захтеви	19 за 29 лица	49 за 64 лица
Одбијени захтеви	6 за 11 лица	16 за 49 лица
Усвојени захтеви	24 за 30 лица	27 за 42 лица
Обустављени поступци	451 за 546 лица	267 за 491 лице
Закључак о одбацивању жалбе	1 за 1 лице	3 за 3 лица
Укупно	501 за 617	362 за 649 лица

Извор: Министарство унутрашњих послова

4.3. Одлуке другостепеног органа по изјављеној жалби на одлуке о захтевима за азил

Комисија за азил одлучује у другом степену по жалбама на одлуке Канцеларије за азил, а чини је председник и осам чланова које именује Влада на период од четири године. Комисија за азил је независна у свом раду и одлучује већином гласова од укупног броја чланова. Жалба се подноси у року до 15 дана од достављања првостепене одлуке тражиоцу азила или његовом пуномоћнику и има одложно дејство.

Током 2016. године, Комисији за азил уложено је 49 жалбе за 93 тражиоца азила. У истом периоду донето је 20 одлука којима је одбијена жалба за 26 особа и 10 одлука којима су поништена решења Канцеларије за азил за 32 особе. Комисија је мериторно одлучила о једном захтеву за азил и донела одлуку којом је додељена супсидијарна заштита. У једном предмету Комисија за азил преиначила је одлуку Канцеларије за азил којом се одбија захтев за азил и донела одлуку којом је доделила супсидијарну заштиту.

4.4. Одлуке на основу управних спорова

Број лица чија је тужба одбачена у управном спору или код којих је дошло до обустављања поступка у 2016. години је 2 и то једно мушко и једно женско лице из Либије. Број лица којима је Управни суд пресудом одбио тужбу на одлуку другостепеног органа по захтеву за азил као неосновану или у управном спору поништио управни акт и предмет вратио надлежном органу на поновно решавање у 2016. години је 12 (9 мушкараца и 3 жене). Та лица су држављани Либије (5), Судана (3), Марока (1), Русије (1), Пакистана (1) и Македоније (1).

4.5. Повратници по споразуму о реадмисији

Према евиденцији Министарства унутрашњих послова, у 2016. години, примљено је 5.779 захтева за реадмисију, од тога 4.850 захтева је добило одобрење, а у истом периоду по основу Споразума о реадмисији у Републику Србију повратак је остварило 7.484 држављана преко граничних прелаза.

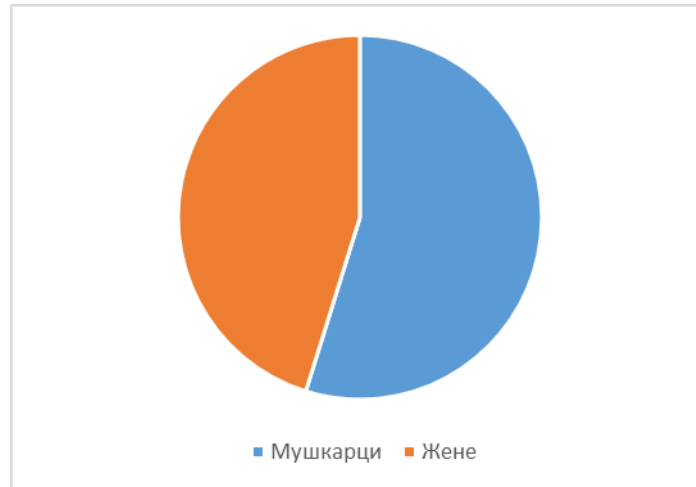
Од укупног броја примљених захтева за реадмисију у 2016. години, 76% захтева поднета је из СР Немачке. Што се полне структуре тиче, 54,8% чине мушкарци, док жене чине 45,2%. Када је у питању старосна структура, пунолетна лица чине 53,7%, а малолетна 46,3%.

Табела 45: Захтеви за реадмисију према држави, полу и старости повратника у 2016. години

Држава молиља	Мушкарци		Жене		Укупно
	малолетни	пунолетни	малолетни	пунолетни	
СР Немачка	1.114	1.132	1.096	1.048	4.390
Холандија	70	84	50	48	252
Шведска	51	59	45	54	209
Швајцарска	29	56	25	26	136
Брлгија	22	59	17	34	132
Француска	18	58	16	25	117
Аустрија	8	81	12	15	116
Хрватска	20	47	15	23	105
Мађарска	19	51	11	7	88
Румунија	6	46	2	2	56
Данска	3	21	5	5	34
Црна Гора	2	29	1	1	33
БиХ	2	13	/	5	20
Финска	4	7	3	4	18
Луксембург	3	7	3	/	13
Норвешка	2	8	1	1	12
Велика Британија	/	5	/	5	10
Италија	/	6	/	3	9
Шпанија	/	9		/	9
Словачка	/	6	/	2	8
Словенија	/	7	/	/	7
Пољска	/	1	/	/	1
Грчка	/	1	/	/	1
Македонија	/	1	/	/	1
Бугарска	/	1	/	/	1
Португалија	/	/	/	1	1
Укупно	1.373	1.795	1.302	1.309	5.779

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 2: Захтеви за реадмисију према полу повратника, 2016. година

Извор: Министарство унутрашњих послова

Од укупног броја одобрених захтева за реадмисију (4.850), у 2016. години, највећи број захтева одобрен је за повратак из СР Немачке (77%). Међу повратницима којима је одобрен захтев за реадмисију, мушкарци чине 54,2%, а жене 45,8%. Од укупног броја одобрених захтева већину чине пунолетна лица (55%). Међу 2.200 малолетника којима је одобрен захтев има 1.113 дечака и 1.087 девојчица.

Табела 46: Сагласности на захтеве за враћање држављана Републике Србије према Споразумима о реадмисији у 2016. години

Држава молиља	Мушкарци		Жене		Укупно
	малолетни	пунолетни	малолетни	пунолетни	
СР Немачка	910	989	921	913	3.733
Холандија	61	74	39	46	220
Шведска	48	57	43	52	200
Аустрија	9	81	12	14	115
Швајцарска	24	48	15	22	109
Француска	14	46	15	19	94
Белгија	15	43	13	22	93
Хрватска	16	33	15	21	85
Мађарска	2	26	3	5	36
Црна Гора	/	25	1	1	27
Данска	2	18	3	4	27
Румунија	1	22	/	/	23
БиХ	2	13	/	5	20
Финска	4	7	3	4	18
Норвешка	2	7	1	1	11

Луксембург	3	3	3	/	9
Словачка	/	6	/	2	8
Шпанија	/	7	/	/	7
Италија	/	3	/	2	5
Словенија	/	5	/	/	5
Пољска	/	1	/	/	1
Грчка	/	1	/	/	1
Бугарска	/	1	/	/	1
Велика Британија	/	1	/	/	1
Македонија	/	1	/	/	1
Укупно	1.113	1.517	1.087	1.133	4.850

Извор: Министарство унутрашњих послова

Од укупног броја повратника по основу Споразума о реадмисији који су у 2016. години остварили повратак преко граничних прелаза (7.484), чак 97% вратило се у Републику Србију преко граничног прелаза СГП Београд (Аеродром „Никола Тесла“).

Табела 47: Број повратника по основу Споразума о реадмисији за 2016. годину у зависности на ком су граничном прелазу регистровани

Регионални центар (станица граничне полиције)	Број држављана Републике Србије
СГП Београд	7.282
Према Мађарској	40
Према Хрватској	62
Према БиХ	36
Према Румунији	4
Према Бугарској	1
Према Македонији	0
Према Црној Гори	28
СГП Ниш	31
Укупно	7.484

Извор: Министарство унутрашњих послова

У истом периоду Канцеларији за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“ се обратило 3.655 лица, односно 1.299 породица ради добијања информација и пружања помоћи приликом повратка.

Табела 48: Број повратника евидентираних у Канцеларији за реадмисију по полу, 2016. година

Лица/Породица	Укупно	Мушкарци	Жене
Број лица	3.655	1.997	1.658
Број породица	1.299		

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Највећи број повратника који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла” је из СР Немачке (94,3% %), док се на другом месту налази Шведска (4,2%). Структура по држави привременог боравка се није променила у односу на 2015. годину где се такође бележи највише повратака из Немачке (89%) и Шведске (6,6%).

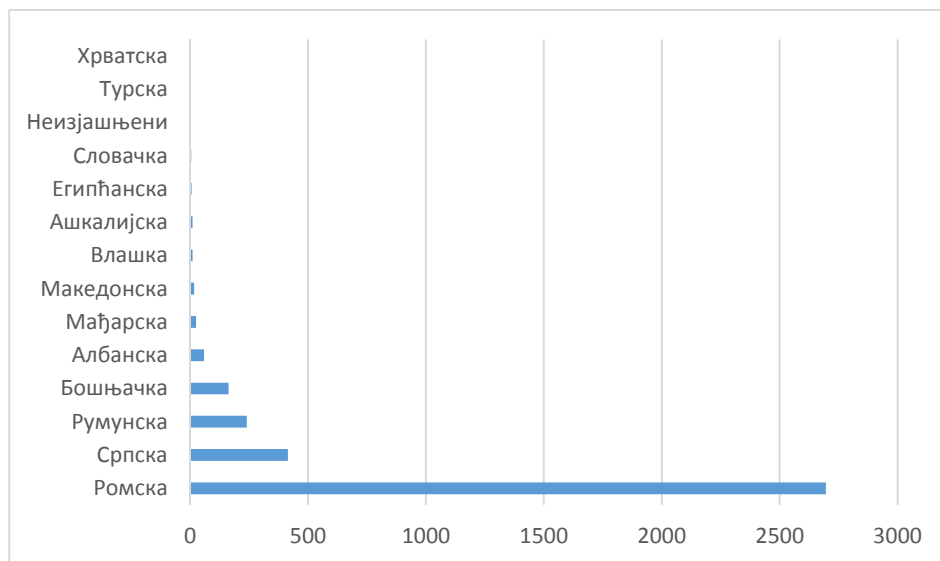
Табела 49: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према држави из које су враћени, 2016. година

Држава	Број
Немачка	3.448
Шведска	153
Швајцарска	21
Француска	13
Холандија	7
Белгија	6
Шпанија	2
Пољска	1
Финска	1
Аустрија	1
Укупно	3.655

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

У 2016. години Роми су били заступљени са 73,8% у укупном броју повратника по Споразуму о реадмисији евидентираних од стране Комесаријата за избеглице и миграције, на другом месту били су повратници српске националности заступљени са 11,3%. Можемо закључити да се тренд у односу на 2015. годину није променио.

Графикон 3: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према националности, 2016. година

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

На основу броја породица и пунолетних и малолетних лица повратника која је евидентирана од стране Канцеларије за реадмисију, можемо закључити да повратничке породице броје просечно три члана.

Табела 50: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према старости, 2016. година

Старост	Број	%
Пунолетни	2.002	54,8
Малолетни	1.653	45,2
Укупно	3.655	100

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Такође, води се евиденција о образовном профилу и радном статусу повратника. Од укупног броја, 54,8% повратника је незапослено. Осталих 45% су деца и ученици и ако се осврнемо на 2015. годину, уочићемо да је ситуација била иста.

Образовна структура повратника може бити узрок незапослености, јер само 0,5% има завршену вишу школу и факултет, док је 16,5% особа без завршене школе, а 24% са непотпуном основном школом. Са завршеном основном школом је 19,6% повратника.

Табела 51: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према радном статусу, 2016. година

Радни статус	Број
Дете	1.039
Ученик	587
Студент	1
Запослен	9
Незапослен	2.002

Пензионер	6
Остало	11
Укупно	3.655

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 52: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према образовном статусу, 2016. година

Образовни статус	Број
Без школе	606
Непотпуна основна школа	884
Основна школа	715
Средња школа	308
Виша школа	9
Факултет	11
Остало	1.122
Укупно	3.655

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

4.5.1 Идентификовање и дефинисање скупа индикатора за процену реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији

На основу препорука експерта ЕК са Peer Review мисије која је одржана у фебруару 2014. године, која је покривала кључне области за Поглавља 23 и 24, Комесаријат за избеглице и миграције је израдио скуп индикатора за процену реинтеграције повратника којима се мери ефикасност предузетих мера на пољу реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији. Развијање индикатора било је неопходно и да би се прикупили подаци о томе шта је конкретно урађено на одржавању безвизног режима и спречавању поновног одласка повратника по реадмисији у земље ЕУ и спречавању секундарних миграција. Извештавање по овим индикаторима је први пут било уврштено у Миграциони профил за 2015. годину

Табела 53: Листа показатеља за праћење реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији у Републици Србији, 2016. година

ИНСТИТУЦИЈА	ПОКАЗАТЕЉИ	
Министарство просвете, науке и технолошког развоја	Број јавних позива, пројеката и буџетских средстава одређених од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја на локалном нивоу, који се односе на повратнике	Министарство просвете, науке и технолошког развоја није конкретно наводило повратнике по реадмисији као категорију корисника јавних позива, пројеката и буџетских средстава.
Министарство просвете, науке и технолошког развоја	Број повратника који су уписани у одговарајући разред (основна+ средња школа) + разврстаност по годинама и полу	Током школске 2016/17. године у основне школе на територији Републике Србије уписно је укупно 711 ђака повратника по реадмисији (369 девојчица и 342 дечака). Није било уписаних у 1. разред, док је у 2. разред био уписан 101 ђак

		повратник по реадмисији, у 3. разред 234, у 4. разред 262, у 5. разред 88, у 6. разред 13, у 7. разред 9 и у 8. разред 4 ђака повратника по реадмисији. Током школске 2016/17. године у средње школе на територији Републике Србије уписано је укупно 15 ђака који су повратници по реадмисији (6 девојчица и 9 дечака). У 2. разред је уписано 7, а у 3. разред 8 ђака повратника по реадмисији.
Министарство просвете, науке и технолошког развоја	Број повратника који су попунили „упитник за разврставање/полазак у одговарајући разред /одговарајући ниво“	726 ђака повратника по реадмисији су попунили упитник за разврставање/полазак у одговарајући разред
Министарство просвете, науке и технолошког развоја	Број захтева за изједначавање сведочанстава и број захтева за нострификацију диплома	За нострификацију диплома деце повратника по реадмисији за основну школу укупно је решено 296 захтева (163 девојчица и 133 дечака), док је за средњу школу укупно решен 31 захтев (17 дечака и 14 девојчица).
Министарство просвете, науке и технолошког развоја	Број стипендија, финансијске подршке и број бесплатних књига додељених повратницима	Од укупног броја смештајних капацитета, стипендија и кредита, МПНТР издваја до 10% за студенте и до 10% за ученике из осетљивих друштвених група. Током школске 2016/17. године није било пријављених за коришћење ових мера подршке по основу повратка по реадмисији.
Министарство спољних послова	Број путних листова издатих повратницима	988 путних листова издато повратницима
Министарство спољних послова	Као генерални индикатор: број тражилаца азила из Републике Србије који аплицирају за азил у земљама ЕУ и земљама потписницама Шенгенског споразума (извор ДКП)	Поднето 17.900 захтева за азил у земљама ЕУ и земљама потписницама Шенгенског споразума
Канцеларија за сарадњу са цивилним	Број пројеката/програма	145 пројеката/програма –

друштвом	финансираних из средстава буџета Републике Србије чији су директни корисници расељена и избегла лица, повратници по реадмисији, мигранти, азиланти и Роми	избегла и расељена лица 11 пројеката/програма - повратници по реадмисији 1 пројекат - азиланти Напомена: Достављени подаци су за 2015. годину, прикупљени од органа јавне управе – јлс, АП Војводине, органа државне управе, а путем електронског Упитника који је израдила Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом. У току су припреме за прикупљање података за 2016. годину. Напомена: На питање о крајњим корисницима пројеката било је могуће дати више одговора.
Заштитник грађана	Број пријављених случајева кршења људских права повратника по основу Споразума о реадмисији.	Није било пријављених случаја
Канцеларија за људска и мањинска права	Број ромских координатора (њихова дужност је да буду у контакту са заједницом Рома, да пружају медијацију и подршку, саветовање, да сарађују са невладиним сектором и јединицама локалне самоуправе)	52 ромских координатора
КИРС	Број јавних позива/пројеката посвећених повратницима (финансираних од стране КИРС-а) за јединице локалне самоуправе (број укључених општина, такође)	1 јавни позив (вредност 20 милиона динара) -На Јавни позив пријаву је поднело 15 јединица локалне самоуправе. Подржано је 10 пројеката, од којих 4 пројекта за доделу помоћи намењене за завршетак или адаптацију стамбеног објекта набавком грађевинског материјала, 1 за доделу помоћи за куповину сеоске куће са окућницом и 4 за доделу средстава намењених за набавку и доделу робе и материјала за покретање, развој и унапређење доходних активности у пољопривредној,

		занатској, услужној или другој области за повратнике.
КИРС	Број јавних позива/пројеката посвећених повратницима (финансираних од стране КИРС-а) намењених организацијама цивилног друштва	3 јавна позива -Подржано укупно 11 пројеката који се тичу реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији, у износу од 1.999.000,00 динара
КИРС	Број повратника регистрованих на београдском аеродрому (Никола Тесла) који су контактирали поверенике за избеглице и миграције на локалном нивоу)	3.655 лица, односно 1.299 породица ради добијања информација и пружања помоћи приликом повратка
КИРС	Подршка КИРС-а пружена локалним самоуправама у циљу ревидирања постојећих локалних акционих планова који укључују повратнике	Од укупно 154 општине које су усвојиле ЛАП њих 103 је ревидирало и прошило ЛАП са категоријом повратника по реадмисији
КИРС	Број одштампаних информатора посвећених правима и обавезама повратника по основу споразума о реадмисији	3.000
КИРС	Број људи смештених од стране КИРС-а у центре за ургентни прихват (у случају неопходности/хитне потребе) + просечно остајање + укупан број додељених финансијских надокнада повратницима од стране КИРС-а	у центрима за интервентни прихват су боравила укупно 24 лица -Просечно остајање у центру за ургентни прихват око 6 месеци -7 новчаних помоћи је додељено
КИРС	Учесталост састанака Тима (представника различитих министарстава) за имплементацију Стратегије за реинтеграцију повратника. Општи индикатор (није директно повезан за услугама које су доступне повратницима)	0
КИРС	Број чланака (у штампаним медијима) посвећених повратницима	34 чланака посвећених повратницима
Све релевантне институције	Број државних службеника који су/ће бити задужени за повратнике по основу споразума о реадмисији у оквиру различитих министарстава/државних тела	КИРС – 3 (по систематизацији) +3 (придодато)

Све релевантне институције	Бесплатна правна подршка/саветовање за повратнике	

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

4.6. Избеглице према Закону о избеглицама

У 2016. години у Републици Србији живело је 29.457 избеглица. Највећи број избеглица је из Хрватске (20.256). У периоду између 2015. и 2016. године избегличка популација смањена је за 5.838 лица.

Табела 54: Избегличка популација у Републици Србији према држави порекла, 2015. и 2016. година

Држава порекла	2015.	2016.
Хрватска	25.962	20.256
БиХ	9.287	9.161
Словенија	45	1
Македонија	1	39
Укупно	35.295	29.457

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Подаци о старосној структури указују на значајну заступљеност старијих старосних кохорти, 58,4% лица је старија од 65 година.

Табела 55: Избегличка популација у Републици Србији према старости, 2016. година

Старост	%
0-14	0,14
15-29	7,2
30-39	9,7
40-49	8,8
50-64	15,8
65+	58,4
Укупно	100

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Према подацима Комесаријата, од укупног броја избеглица у 2016. години, највећи број избеглица живи у Београдском округу (26,4%), затим у Јужно-Бачком (16,6%) и Сремском (15,6%).

Табела 56: Број избеглица по окрузима у Републици Србији, 2016. година

Назив округа	Број избеглица
Северно-Бачки	865
Средње-Банатски	818
Северно-Банатски	301
Јужно-Банатски	1.189

Западно-Бачки	2.081
Јужно-Бачки	4.904
Сремски	4.589
Мачвански	2.152
Колубарски	337
Подунавски	382
Браничевски	433
Шумадијски	537
Поморавски	441
Борски	176
Зајечарски	208
Златиборски	428
Моравички	375
Рашки	377
Расински	230
Нишавски	375
Топлички	97
Пиротски	81
Јабланички	133
Пчињски	85
Косовски	12
Косовско Митровачки	86
Београд	7.764
Република Србија укупно	29.457

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

4.7. Интерно расељена лица (ИРЛ)

У 2016. години у Републици Србији живи 203.140 лица расељених са АП Косова и Метохије. На територији Београда живи 58.220 интерно расељених лица. Што се осталог дела Републике Србије тиче, највећа заступљеност интерно расељених лица је у Рашком, Шумадијском, Нишавском и Топличком округу. У погледу етничке структуре, најбројнији међу расељеним лицима су Срби, а затим Роми, док Горанци, Бошњаци/Муслимани, Црногорци и остали чине мањински део популације.

Табела 57: Број интерно расељених лица по окрузима у Републици Србији, 2016. година

Назив округа	Број
Северно-Бачки	2.849
Средњо-Банатски	1.026
Северно-Банатски	230
Јужно-Банатски	1975

Западно-Бачки	667
Јужно-Бачки	5.213
Сремски	1.183
Мачвански	994
Колубарски	878
Подунавски	11.136
Браничевски	2.298
Шумадијски	15.976
Поморавски	8.248
Борски	1.303
Зајечарски	1.684
Златиборски	1.770
Моравички	3.959
Рашки	30.543
Расински	9.731
Нишавски	12.424
Топлички	12.195
Пиротски	601
Јабланички	6.613
Пчињски	11.424
Београд	58.220
Република Србија укупно	203.140

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

У току 2016. године у АП Косово и Метохију су се вратила 582 лица (448 подржано, 134 спонтано, док се организовано нико није вратио) што представља пораст у односу на 2015. годину када их се вратило 304.

Старосна структура повратника показује да се вратио највећи број деце са родитељима, односно, највећи број лица који се вратио припада старосној групи од 0 до 14 година (27,2%) и од 30 до 49 година (25,8%).

Табела 58: Расељена лица која су се вратила у АП Косово и Метохију према општини повратка, полу и старости у 2016. години

Општина повратка	Пол	Свега	Старосна структура				
			0–14	15–29	30–49	50–64	65+
Општина Гњилане	Жене	25	5	6	7	5	2
	Мушкарци	34	8	8	10	5	3
Општина Исток	Жене	12	2	4	4	1	1
	Мушкарци	20	6	4	8	1	1
Општина Клина	Жене	2	0	0	2	0	0
	Мушкарци	7	2	0	2	3	0
Општина Косово Поље	Жене	4	1	0	1	1	1
	Мушкарци	4	3	0	1	0	0
Општина К. Каменица	Жене	23	10	0	8	2	3
	Мушкарци	24	5	9	6	3	1
Општина Приштина	Жене	17	5	3	3	3	3
	Мушкарци	19	5	5	6	1	2
Општина Ново Брдо	Жене	6	1	2	1	0	2
	Мушкарци	7	1	3	3	0	0
Општина Обилић	Жене	45	15	17	8	5	0
	Мушкарци	45	14	8	17	5	1
Општина Ораховац	Жене	1	0	0	0	0	1
	Мушкарци	2	0	0	1	0	1
Општина Пећ	Жене	42	14	10	9	6	3
	Мушкарци	46	15	16	7	7	1
Општина Призрен	Жене	12	0	3	1	3	5
	Мушкарци	5	0	0	2	1	2
Општина Штрпце	Жене	19	3	5	7	2	2
	Мушкарци	13	2	3	5	2	1
Општина Витина	Жене	2	1	0	1	0	0
	Мушкарци	0	0	0	0	0	0
Општина Ђаковица	Жене	37	18	8	6	4	1
	Мушкарци	42	15	12	12	1	2

Општина Лепосавић	Жене	4	0	1	0	3	0
	Мушкарци	9	2	3	2	2	0
Општина К. Митровица	Жене	21	0	5	4	10	2
	Мушкарци	17	0	5	3	5	4
Општина Звечан	Жене	8	3	1	2	0	2
	Мушкарци	8	2	2	1	3	0
Укупно		582	158	143	150	84	47

Извор: Канцеларија за Косово и Метохију

Табела 59: Расељена лица која су се вратила на АП Косово и Метохију у 2016. години – према општини и начину повратка

Општина повратка	Број лица	Начин повратка		
	Укупно	Подржан	Организован	Спонтан
Општина Гњилане	59	58	0	1
Општина Приштина	36	36	0	0
Општина Исток	32	25	0	7
Општина Клина	9	9	0	0
Општина Косово Поље	8	0	0	8
Општина Обилић	90	78	0	12
Општина Ораховац	3	0	0	3
Општина Пећ	88	82	0	6
Општина Призрен	17	7	0	10
Општина Косовска Каменица	47	0	0	47
Општина Витина	2	0	0	2
Општина Ново Брдо	13	0	0	13
Општина Штрпце	32	32	0	0
Општина Лепосавић	13	7	0	6
Општина Ђаковица	79	68	0	11
Општина Звечан	16	8	0	8
Општина Косовска Митровица	38	38	0	0
Укупно	582	448	0	134

Извор: Канцеларија за Косово и Метохију

Б5. Статистика о унутрашњим миграцијама

Према процени Републичког завода за статистику укупан број становника у Републици Србији током протеклих 14 година се константно смањује. Број становника се од 2001. године смањило за преко 427.000 људи. Број становника за 2016. годину је процењен на дан 1.1.2016. године.

Табела 60: Процене броја становника у Републици Србији за период 2001-2016. године, према типу насеља и полу

	Укупно становништво			Градско становништво			Сеоско становништво		
	Укупно	Мушко	Женско	Укупно	Мушко	Женско	Укупно	Мушко	Женско
2001	7.503.433	3.648.533	3.854.900	4.215.583	2.016.029	2.199.554	3.287.850	1.632.504	1.655.346
2002	7.500.031	3.647.190	3.852.841	4.233.303	2.023.817	2.209.486	3.266.728	1.623.373	1.643.355
2003	7.480.591	3.637.789	3.842.802	4.239.980	2.026.423	2.213.557	3.240.611	1.611.366	1.629.245
2004	7.463.157	3.629.194	3.833.963	4.249.544	2.030.310	2.219.234	3.213.613	1.598.884	1.614.729
2005	7.440.769	3.618.040	3.822.729	4.257.878	2.033.178	2.224.700	3.182.891	1.584.862	1.598.029
2006	7.411.569	3.603.698	3.807.871	4.263.386	2.034.616	2.228.770	3.148.183	1.569.082	1.579.101
2007	7.381.579	3.588.957	3.792.622	4.270.400	2.037.012	2.233.388	3.111.179	1.551.945	1.559.234
2008	7.350.222	3.573.814	3.776.408	4.275.245	2.038.642	2.236.603	3.074.977	1.535.172	1.539.805
2009	7.320.807	3.560.048	3.760.759	4.279.035	2.039.934	2.239.101	3.041.772	1.520.114	1.521.658
2010	7.291.436	3.546.374	3.745.062	4.283.985	2.041.975	2.242.010	3.007.451	1.504.399	1.503.052
2011	7.258.753	3.530.924	3.727.829	4.286.114	2.042.566	2.243.548	2.972.639	1.488.358	1.484.281
2012	7.199.077	3.505.713	3.693.364	4.273.980	2.039.174	2.234.806	2.925.097	1.466.539	1.458.558
2013	7.166.552	3.489.683	3.676.869	4.272.061	2.037.554	2.234.507	2.894.491	1.452.129	1.442.362
2014	7.131.787	3.472.746	3.659.041	4.270.367	2.035.772	2.234.595	2.861.420	1.436.974	1.424.446
2015	7.095.383	3.455.335	3.640.048	4.267.079	2.033.446	2.233.633	2.828.304	1.421.889	1.406.415
2016*	7.076.372	3.446.258	3.630.114	4.264.826	2.031.983	2.232.843	2.811.546	1.414.275	1.397.271

Извор: РЗС

Подаци о унутрашњим миграцијама се прикупљају за сва лица која се трајно пресељавају унутар граница Републике Србије (без података за АП Косово и Метохију) и потом подносе пријаву - одјаву пребивалишта Министарству унутрашњих послова у чијој је надлежности вођење евиденције пребивалишта.⁷

⁷ Подаци у табелама број 60, 61, 62 и 63 су за 2015. годину, с обзиром да РЗС пресек статистике претходне године има од 30. јуна текуће године

Табела 61: Упоредни преглед досељеног и одсељеног становништва у Републици Србији према полу, 2015. година

		2015.		
		Укупно	Мушко	Женско
Србија-север (Београдски регион и Регион Војводине)	Досељено	79.653	36.182	43.471
	Одсељено	72.295	33.073	39.222
Србија-југ (Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије)	Досељено	45.362	18.991	26.371
	Одсељено	52.720	22.100	30.620

Извор: РЗС

Табела 62: Мигрантско становништво према типу насеља и полу, 2015. година (унутрашње миграције)

Област	Тип насеља	Досељено у %		Одсељено у %	
		Мушко	Женско	Мушко	Женско
Србија-север	Градска	79	78	78	74
	Остала	21	22	22	26
Србија-југ	Градска	53	51	51	46
	Остала	47	49	49	54
Република Србија	Градска	70	68	67	61
	Остала	30	32	33	39

Извор: РЗС

Табела 63: Мигрантско становништво по полу, 2015. година (унутрашње миграције)

Област	Досељено у %		Одсељено у %	
	Мушко	Женско	Мушко	Женско
Србија-север	45	55	46	54
Србија-југ	42	58	42	58
Република Србија	44	56	44	56

Извор: РЗС

Табела 64: Мигрантско становништво према старосним групама у Републици Србији, 2015. година (унутрашње миграције)

Старост	Република Србија	Србија-север	Србија-југ
	Досељени		
0-14	18.579	12.230	6.349
15-64	98.136	62.151	35.985
65 и више	8.300	5.272	3.028

	Одсељени		
0-14	18.579	12.073	6.506
15-64	98.136	55.198	42.938
65 и више	8.300	5.024	3.276

Извор: РЗС

Ц. Укључивање миграција у националне развојне стратегије

Швајцарска агенција за развој и сарадњу (СДЦ), УНДП и ИОМ су 2011. године започели са спровођењем двогодишњег пројекта „Укључивање миграција у националне развојне стратегије“ у Бангладешу, Јамајци, Молдавији и Тунису. Од тада, пројекат је допринео јачању капацитета држава за укључивање везе миграција и развоја у своје развојне стратегије, као и усмеравању тима УН при пружању помоћи државама и њиховим партнерима о питањима везаним за миграције и развој. Уз то, пројекат је до сада потпомогао и размену искустава између раније укључених земаља у контексту активности које спроводи Глобални форум за миграције и развој (ГФМД). На основу искустава и резултата овог раније започетог пројекта, као и због све већег интересовања међу државама чланица ГФМД, пројекат је у фебруару 2014. године ушао у другу фазу у којој је предвиђено укључивање додатног броја земаља, од којих је једна и Србија. Пројекат заједнички спроводе ИОМ и УНДП у Бангладешу, Еквадору, Јамајци, Киргистану, Молдавији, Мароку, Србији и Тунису. Циљеви заједничког програма формулисани су на националном и глобалном нивоу, чиме се наглашава међусобна повезаност и потреба за узајамно јачање активности на оба нивоа. Зато су дугорочни циљеви овог пројекта пружање подршке земљама да интегришу миграције у националне развојне планове и политике и да континуирано прате и прилагођавају свој приступ миграцијама и развоју, као и подстицање активног и обострано корисног партнерства између земаља у области миграција и развоја. Планиране активности у Србији су прикупљање података и статистике на пољу миграција и развоја у циљу успешног планирања развојне политике, кроз проширивање миграционог профила Републике Србије проблематиком миграција и развоја, као и добијањем нових података о унутрашњим и спољашњим миграцијама. Такође, у овој области разматрају се утицаји радних миграција на демографску слику и стање на тржишту рада, али и утицају дијаспоре на развој у Србији, као и прикупљању података о заступљености миграција у академским курикулима.

За будуће политике миграција и развоја, у оквиру поменутог пројекта, важно место заузима пет студија, које су попуниле празнине у знању и политикама различитих сектора. Студије су засноване на релевантним подацима и садрже закључке који захтевају државни одговор у различитим областима. Свака студија је дала детаљан списак препорука о томе шта би требало учинити у секторским политикама у погледу тржишта рада, мобилности младих или образовања мањина како би се повећао развојни потенцијал.

Израђене су следеће студије:

1. Студија о спољним и унутрашњим миграцијама грађана Србије са посебним освртом на младе (Проф. др Мирјана Бобић, Милица Весковић Анђелковић, Власта Кокотовић Каназир)
2. Студије миграција у курикулумима универзитета у Србији (Проф. др Драган Р. Симић, асист. мр Драган Живојиновић)
3. Миграција радне снаге и њен утицај на демографску слику и тржиште рада у Србији (Драгана Марјановић)
4. Утицај образовања на језицима националних мањина на спољашње и унутрашње миграције припадника националних мањина (Др Горан Башић)
5. Миграције и развој у Србији (Проф. др Мирјана Рашевић)

- **Студија Миграција радне снаге и њен утицај на демографску слику и тржиште рада у Србији**

Ово истраживање замишљено је да пружи одговор на потребе Сектора за запошљавање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у контексту ревизије Националне стратегије запошљавања 2011 – 2020, да пружи како најсвежији приказ ситуације на пољу унутрашње миграције радне снаге у Србији, тако и подршку креаторима секторске политике у формулисању циљева и креирању мера.

Постојећа Национална стратегија запошљавања препознаје проблем смањења становништва који је превасходно изазван опадајућом стопом наталитета и миграцијама као последицом економске транзиције и недостатка могућности запошљавања, уз све видљивију поларизацију у зоне концентрације и зоне емиграције и депопулације. Постојећа ситуација је озбиљна, имајући на уму ефекте које ће овакве демографске промене имати на све мању радну снагу, као и ризике повећања емиграције младих високообразованих стручњака и квалификованих радника, пре свега у земље ЕУ.

Говорећи о унутрашњој радној миграцији, речено је да су ниска економска активност и мањак послова довели до миграције радне снаге у регионе с већим могућностима запошљавања. То се види у јужним деловима земље у односу на северне, као и у руралним у односу на урбане области. Услед миграција, демографска структура урбаних крајева се мења, и нека места губе значајан број грађана.

Побољшање постојеће инфраструктуре и повећање шанси за запослење кроз децентрализацију и развој локалних и регионалних мера запошљавања предуслови су за стабилност и повратак радне снаге у сиромашне и недовољно развијене области.

Мере које би потенцијално могле да умање препреке мобилности радне снаге у Републици Србији односе се на пасивне мере тржишта рада, подршку локалном развоју угрожених подручја, активне мере тржишта рада, подршку при пресељењу и превозу, подршку у становању, образовне мере, и друштвену интеграцију и антидискриминационе мере.

Приказано је из неких скоријих примера других држава да релативно високе накнаде за незапослене имају позитиван утицај на мобилност, омогућују слободније коришћење сопственог прихода и умањују ризике пресељења. Високи износи наканда за незапослене стварају пристојне услове за живот што је потребно да би људи остали у региону, али не привлаче домаће или међународне мигранте.

Подршка за превоз и пресељење пружа се кроз ограничен број активних програма тржишта рада. Међу успешне мере убрајају се накнаде за свакодневно путовање због посла у земљама и крајевима с мањим географским раздаљинама, као и пореске олакшице у вези с мобилношћу.

Мере стамбене подршке су сложене али и веома важне, јер препреке у овој области представљају значајне баријере мобилности у многим земљама. Образовне политике имају висок потенцијал да позитивно утичу на мобилност радне снаге.

Млади који се образују ван свог родног краја, имају веће шансе да буду мобилни и касније у животу. Стога програми размене могу да се искористе за разбијање иницијалних психолошких баријера пресељењу из матичног краја. Образовне мере могу да се користе и за привлачење студената и радника у угрожене крајеве, тако што би се на пример универзитети сместили у те крајеве, или кроз подршку за стручну праксу на радном месту у угроженој области.

Подаци показују да су млади људи уопштено покретљивији. Боље реагују и више су

заинтересовани за услуге које пружају државни органи да би промовисали мобилност.

- **Студија о спољним и унутрашњим миграцијама грађана Србије са посебним освртом на младе**

Управљање миграцијама младе популације постављено је као приоритетни циљ ове студије. Приликом израде студије истраживачки тим је мапирао постојеће изворе података о миграцијама, затим оценио њихов квалитет са становишта доступности, поузданости, обухватности и упоредивости, а у оквиру препорука, предложио мере за унапређење методологије редовног мониторинга миграција, посебно на локалном нивоу. На основу постојећих база квантитавне и квалитативне емпиријске евиденције спроведена је деск анализа, као и секундарна анализа других, сродних истраживања, ради стицања што потпунијег увида у миграционе токове – укључујући и азилантска кретања држављана српског порекла у иностранству, затим повратника из иностранства, младих, а све са циљем постизања дубинског описа, разумевања, уочавања и тумачења трендова, узрока и образаца миграција – посебно младих грађана Србије.

У погледу спољних миграција Србија је традиционално емиграционо подручје. Образовне и економске карактеристике спољних миграната из Србије временом се мењају, упоредо са захтевима тржишта рада развијених економија и локалним трансформационим процесима, који су посебно подстакли континуиране одласке младих од почетка деведесетих година па све до данас. У укупној популацији емиграната највише учествују млади старости 30–34 и 30–39 година, и то претежно мушко становништво. Регионално посматрано, према нивоу образовања у укупној емиграцији највише учествује високообразовано становништво, док се са друге стране са југа иселава популација са непотпуним или основним образовањем. Основни мотиви који их наводе да размишљају о напуштању Србије јесу незапосленост и лоши економски услови живота, а нешто ређе политичка нестабилност, криминал и корупција. Насупрот овим проблемима локалне заједнице, које можемо посматрати као факторе притиска, потенцијални мигранти у новој средини очекују превасходно веће шансе за запослење, али и бољи квалитет живота у сваком погледу.

У унутрашњим миграцијама изражено је неколико неповољних тенденција као што су просторна концентрација становништва у великим урбаним агломерацијама и доминација локалног пресељавања унутар исте области или општине, што уз дуготрајно низак фертилитет, утиче на старење становништва и депопулацију, нарочито изражену у регионима југа и истока земље. Анализа је показала да је, према подацима последњег пописа становништва, у 26 општина регистровано преко 50% мигрантског становништва. У укупној мигрантској популацији, посматрано према месту досељења, готово 80% миграната је са простора Србије и око 20% из иностранства. Чињеница је да је Београд и даље основна жељена дестинација потенцијалних миграната, али истраживања показују да и велики градови који представљају регионалне центре све више привлаче грађане. Основни мотив, за привлачуће факторе, идентично као и код спољних миграција, јесу веће шансе за запослење и очекивање бољег животног стандарда, као и бољи квалитет живота, што би поред економских услова подразумевало и бољи квалитет животне средине, комуналну опремљеност, бољи рад институција, али и бољу културну понуду. За разлику од спољних миграција у којима међу потенцијалним мигрантима највећи

удео имају мушкарци, жене много више размишљају о пресељењу које не би подразумевало напуштање земље.

Млади, веома незадовољни својом социјалном позицијом, посебно у мање развијеним регионима, односно на југу и истоку земље – имају изражене намере ка емиграцији, а миграциони потенцијал је највећи међу младим лицима до 30 година старости. Реализација намера пресељења унутар земље и ка иностранству је, међутим, најчесталија међу лицима у доби 35–39 година, због потребе за претходном акумулацијом ресурса, стицања културног капитала активирања социјалних мрежа и миграционих ланаца, али и коначне сепарације од породице порекла. Основни *псих* фактор за младе јесте недостатак посла и извора прихода, мада не би требало занемарити ни стамбену несташицу, посебно у урбаним областима. Поред тога, издваја се и незадовољство политичким актерима, нарочито на локалном нивоу. Млади који своју будућност виде у иностранству, на првом месту очекују да ће тамо имати прилику да пронађу бољи посао и да ће њихов живот добити на квалитету. Исто је и са потенцијалним мигрантима унутар граница Србије: уверења да други градови пружају веће шансе за посао и да је живот у њима вишег квалитета. У погледу дневних миграција може се рећи да су оне доста заступљене код младог становништва које због школе свакодневно путује на релацији село–град.

Имајући у виду наведене *псих* и *пулл* факторе, као стратешки правци деловања у заустављању/надзору њихове емиграције из локалних средина намећу се економско оснаживање младих, односно директне и индиректне мере у вези са запошљавањем; флексибилнија унутрашња мобилност; усклађивање образовања са потребама будућих инвеститора и локалних тржишта рада; већа подршка младима у вези са решавањем кључних проблема: становања, образовања и лечења; али и усклађивање породице и каријере, и уживање у квалитетној доколици. У студији је посебно истакнута важност умрежавања са српском дијаспором ради поспешивања једнократних боравака, усавршавања, циркулације знања, усвајања нових технологија и вештина – па и преко данас све раширенијих модела виртуелног повезивања, што је веома важан развојни ресурс домаћег раста, укупног и локалног одрживог развоја.

Препоруке дате на крају произлазе из оцене да ће се емиграција из Србије и даље наставити, посебно када су у питању младе генерације и њихова тежња да унапреде своје личне људске ресурсе, стицањем квалитетнијег образовања и већих каријерних шанси, односно запошљавања у иностранству. У погледу емиграције младих, што је и тема ове студије, општи је став да се она не може спречити, али да је свакако потребно радити на ублажавању *псих* фактора који делују на целој територији Републике Србије. У том смислу се у студији истиче могућност успостављања контроле како над спољним, тако и над унутрашњим кретањима, и то би користило да се потреба управљања миграцијама провуче кроз сва стратешка документа и планове државе у оквиру свих друштвених подсистема.

Први скуп препорука тиче се институционализације и професионализације истраживања и управљања миграцијама у функцији одрживог свеукупног развоја. Основна претпоставка за то је унапређење евиденције (редовног прикупљања података и праћења трендова, карактеристика и мотива свих типова регуларних миграционих кретања).

Конкретније политике у области миграција, посебно младих, обухватају препоруке као што су радне политике државе, са подстицањем пресељења у мање

развијена подручја; снажније подстицаје малим и средњим предузећима; отклањање регионалних развојних диспаратета, и слично, затим привлачење доласка странаца, посебно повратника нашег порекла и њихово повезивање са локалним заједницама.

У области образовања предложено је оснаживање студија миграција на универзитетима, посебно интердисциплинарних програма. Истакнуто је да је важно повећати обухват терцијарним образовањем младих из сиромашних породица, односно уклањати баријере за продужено образовање у окружењу савремених економија заснованих на знању.

- **Студије миграција у курикулумима универзитета у Србији**

Узимајући у обзир чињеницу да је процес високог образовања у Србији прошао кроз темељне промене усвајањем Болоњске декларације и новог Закона о Високом образовању 2005. године, циљ овог истраживања је да представи, анализира, објасни и процени место и значај миграција у наставним програмима - курикулумима додипломских (основних), дипломских (мастер) и докторских студија на државним универзитетима у Републици Србији (Универзитету у Београду, Универзитету у Новом Саду, Универзитету у Крагујевцу, Универзитету у Нишу, Приштини (Косовска Митровица) и Државном Универзитету у Новом Пазару), као и на два приватна српска универзитета (Мегатренд и Сингидунум).

У истраживању је приказано и оцењено стање студија миграција у Републици Србији али и препоруке о томе на који начин повећати и продубити знања о миграцијама по највишим европским и светским стандардима, као и сугерисати увођење нових курикулума у постојеће студијске програме. У кључним налазима истраживања, изнето је да увидом у наставне програме и силабусе додипломских (основних), дипломских (мастер) и докторских студија на горе поменутих универзитетима, не постоји систематско, јединствено, свеобухватно изучавање питања миграција у свим њиховим видовима испољавања као и целовита сазнања о свим последицама (друштвеним, политичким, економским, безбедносним, психолошким, еколошким и другим) које оне производе.

У вези са тим, у кључним препорукама истраживања истакнуто је да је неопходно, у циљу подизања општедруштвене свести о питањима миграција, ову појаву изучавати мултидисциплинарно, у оквиру јединственог програма, односно систематски, свеобухватно и целовито. Такође, једна од препорука је била и покретање мастер студија-програма на Универзитету у Београду, уз сарадњу свих осталих универзитета у Републици Србији, као и уз одговарајућу помоћ државних и међународних установа, чиме би се отклонила постојећа расутост, понављања и неделотворност постојећих знања и деловања у овој области.

- **Студија Утицај образовања на језицима националних мањина на спољашње и унутрашње миграције припадника националних мањина**

Извештај о утицају образовања на језицима националних мањина на спољње и унутрашње миграције припадника националних мањина написан је на иницијативу Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Право припадника националних мањина на образовање на матерњим језицима уређено је Уставом

Републике Србије, законима којима је уређен положај националних мањина и њихових мањинских самоуправа и законима и прописима којима је уређен васпитно образовни рад на различитим нивоима образовања.

Код већине мањинских заједница којима је признато право на потпуно образовање на матерњим језицима, двојезично образовање, на српском и на језику националне мањине, уочен је пад ученика који похађају ову врсту наставе. Предпоставља се да су разлози због којих опада број ученика који се школује на језицима националних мањина ти да се све већи број ученика након завршене основне и средње школе на језику националне мањине опредељује да школовање или студије наставе ван земље.

Такође, с друге стране, истакнуто је да школовање на матерњем језику у етнички, културно и језички блиском окружењу најчешће значи трајно напуштање земље. На тај начин образовање на матерњем језику, чији се образовно-васпитни циљеви не разликују од општих циљева образовања, а додатно треба да допринесе очувању и оснаживању идентитета националних мањина, постаје антипод, односно, уместо да се образовањем ојача идентитет националне мањине, доприноси се језичкој и културној хомогенизацији мањинске групе, њеној сегрегацији и на крају спољним миграцијама које доприносе депопулацији и тиху асимилацији мањине.

Спроведено истраживање је показало да постоји узрочно-последична веза између образовања на језицима националним мањина и привременог или сталног иселјавања становништва националних мањина у земље порекла. Утврђено да спољним миграцијама не прибегавају само припадници албанске и мађарске националне мањине, који имају развијену целокупну наставу на матерњим језицима на свим нивоима, већ и то да се често на емиграцију одлучују и припадници бошњачке, хрватске, влашке, румунске, ромске и друге националне мањине. Међу емигрантима је све више лица са високом школском спремом, а међу повратницима су углавном лица са нижом степеном образовања.

У закључку је изнета и чињеница да се за иселјење опредељују и припадници мањина чији језици су блиски са српским и да токови спољних миграција чешће воде ка другим европским земљама, САД, Канади и указује на то да језик и етничко порекло нису кључни фактори за избор земље имиграције.

Аутор студије је истакао да би одговор на изражене спољње миграције мањинског становништва и унутрашње миграције ка етнички хомогеним центрима мањинске културе, требало тражити у развијању општих економских и друштвених прилика, развијању културе људских права и спровођењу антидискриминационих политика, јачању међусобног поверења етничких група што поред осталог подразумева и опредељење за интегративну политику мултикултуралности.

- **Студија Миграције и развој у Србији**

Последњих година се мења поимање сложеног односа миграција и развоја, са иницијативама које долазе из научних и политичких кругова да се миграције свеобухватно сагледају у функцији развоја свих земаља укључених у миграторни ланац. Уједињене нације су прво индиректно укључиле миграције у осми миленијумски циљ развоја за 21. век који је дефинисан као развијање партнерства у свету у циљу развоја.

Ова студија је имала за циљ да размотри демографски и соиоекономски моментум и миграциони модел, сагледа различите последице миграција, критички

анализира интеграцију миграција у кључним националним развојним и секторским стратешким документима и дефинише препоруке у функцији балансираног укључивања овог феномена у агенде јавних политика.

Ревидирани модел одбијања и привлачења (Фасман, Мусил, 2014) и Модел миграционе транзиције: од емиграционих ка имиграционим земљама (Фасман, Регер, 2012) су одабрани за теоријско полазиште рада. Први од изабраних модела омогућава да се потпуније увиди детерминистичка основа индивидуалне одлуке која се тиче емиграције/имиграције, а други модел фазе миграционог процеса у коме се Република Србија налази, односно који потенцијално предстоје нашој земљи.

Нагласак у студији био је на квалитативном разматрању датих тема, али базираном на евиденцијама различите врсте укључујући и налазе посебно спроведеног квалитативног истраживања. Критички је анализирано 14 релевантних важећих докумената усвојених на највишем нивоу. Дискутован је могући простор за коришћење миграција у функцији развоја земље. У том смислу, издвојене су неке од могућности које би губитке везане за емиграцију могле да претворе у потенцијалне добитке, а тиме су и отворена питања коришћена потенцијала имиграције у циљу развоја земље, укључујући и демографску ревитализацију. Резултати студије су оријентисани ка доносиоцима одлука.

Дефинисано је укупно 38 препорука за јавне политике у Републици Србији које су подељене према намени на концепцијске и стратешке, оне које се тичу оснаживања институција, унапређења података и подршке истраживањама, затим следе сетови препорука о дознакама и развоју, охрабривању инвестирања у земљу порекла и подстицању транснационалних активности дијаспоре, даље је дефинисано осам препорука у циљу веће привлачности наших универзитета, и на крају су дате препоруке које се тичу припреме за веће досељавање у Србију.

Б7. ЗАКЉУЧАК

- У погледу имиграције, Република Србија још увек није земља дестинације, чак ни међу земљама у региону, поготово за мигранте којима је циљ запослење. Државе из којих долази највише имиграната у 2016. години су НР Кина, Руска Федерација, Румунија, Македонија и Либија. Слика се није променила у односу на 2015. годину.
- Након ступања на снагу јединственог Споразума о реадмисији са ЕУ 1. јануара 2008. године, велики број држављана Републике Србије бива враћен из земаља ЕУ. Међу овим лицима има особа које су изгубиле законски основ боравка на територији неке од држава чланица ЕУ, али се ипак доминантно ради о лицима која су затражила азил на територији држава чланица ЕУ након визне либерализације. Од укупног броја примљених захтева за реадмисију, у 2016. години, највише је поднето из СР Немачке, Холандије и Шведске. Највећи број повратника који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла” је из СР Немачке и Шведске.
- Република Србија се суочила са незабележеним транзитом миграната у току друге половине 2015. године и у 2016. години, када је преко њене територије прешло више од 700.000 лица. У 2016. години број тражилаца азила је 45 пута мањи него у 2015. години, а услед премењене ситуације у 2016. години. Након формалног затварања западно-балканске руте (март 2016. године), задржавање миграната на територији Републике Србије је постало знатно дуже, па су одлуком Владе Републике Србије издаване потврде о уласку на територију Републике Србије за држављане који долазе из земаља у којима су њихови животи у опасности. Услед тога, број тражилаца азила се драстично смањио.
- У Републици Србији је још увек актуелно питање избеглишта и интерног расељења. Увиђа се да се број избеглица смањио за око 6.000 у односу на 2015. годину, док број ИРЛ остаје углавном непромењен. Имајући у виду немогућност одрживог повратка, интерно расељење остаје велики изазов за Републику Србију. Смањење броја избеглица, није резултат повратка тих лица у државе претходног пребивалишта, већ процеса интеграције у Републици Србији.
- Промене у броју становника у Републици Србији делимично су узроковане ниским, односно негативним природним прираштајем, што је последица ниског наталитета (међу најнижим у европским земљама) и високог морталитета, депопулацијом аграрних крајева, као и одливом становништва у иностранство (економске миграције, одлив мозгова, итд.) на привремени рад/боравак који све више има карактер трајног останка, а који је стално присутан слабијег или јачег интензитета.
- У погледу спољних миграција Република Србија је традиционално емиграционо подручје. Она данас бележи јасан негативни миграциони салдо. Криза рађања и њене последице везане за старење популације и отворену депопулацију ће се наставити и продубити у времену које долази.
- Република Србија се суочава са низом политичких, економских, социјалних и културних изазова који објашњавају зашто је још увек велики емиграциони а мали имиграциони потенцијал Републике Србије као и то да је повратак у Републику Србију данас сложена и релативна опција.

Прилог 1: Листе табела, графикона и карата

Табеле

Табела 1: Издате визе у 2016. години према држављанству и полу подносиоца захтева за визу, Извор: Министарство спољних послова

Табела 2: Прекогранична покретљивост у Републици Србији у 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 3: Државе чији су држављани најбројнији у имигрантској популацији у Републици Србији у 2015. и 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 4: Најбројнија имигрантска популација у Републици Србији у 2015. и 2016. години, према држављанству и полу, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 5: Лица којима је издато одобрење за привремени боравак први пут, према држављанству у 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 6: Одобрења привременог боравка издата први пут према основи одобрења, 2015. и 2016. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 7: Одобрења привременог боравка на основу рада издата први пут 2015. и 2016. године, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 8: Одобрења привременог боравка на основу спајања породице издата први пут, 2015. и 2016. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 9: Одобрења привременог боравка по основу школовања издата први пут, 2016. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 10: Одобрења привременог боравка издата први пут према полу, за 2015. и 2016. годину, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 11: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2016. године, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 12: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2016. године, према основи одобрења, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 13: Странци стално настањени у Републици Србији у 2016. години, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 14: Странци стално настањени у Републици Србији према основи настањења у 2015. и 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 15: Страни држављани који су у Републици Србији боравили по основу рада у 2016. години, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 16: Број издатих радних дозвола странцима са привременим боравком у 2016. години, према држављанству, Извор: НСЗ

Табела 17: Број издатих радних дозвола странцима са сталним боравком у 2016. години, према држављанству, Извор: НСЗ

Табела 18: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2016. године, према држављанству

Табела 19: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2016. године, према старости
Извор: НСЗ

Табела 20: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2016. године, према образовању, Извор: НСЗ

Табела 21: Странци који су се пријавили на евиденцију НСЗ у 2016. години, према држављанству, Извор: НСЗ

Табела 22: Странци са важећим дозволама за привремени боравак на основу школовања, на крају 2016. године, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 23: Новопримљени држављани Републике Србије у 2015. години, према претходном држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 24: Држављани Републике Србије који су у 2015. години регистровани као новопристигли имигранти у европским земљама које достављају податке Еуростат-у

Табела 25: Лица чији је улазак у Републику Србију одбијен, према држављанству и разлогу одбијања у 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 26: Број лица којима је изречена мера отказа боравка у 2015. и 2016. години, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 27: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према држављанству, 2016. година, Извор: Министарство правде

Табела 28: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према старости, 2016. година, Извор: Министарство правде

Табела 29: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према разлогу удаљења, у 2016. години, Извор: Министарство правде

Табела 30: Држављани других држава и лица без држављанства којима је изречена мера безбедности протеривања из земље због кривичног дела, према старости, 2016. година, Извор: Министарство правде

Табела 31: Број остварених добровољних повратака у земље порекла у 2016. години према месецима, Извор: ИОМ

Табела 32: Жртве трговине људима према држављанству, 2015. и 2016. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 33: Жртве трговине људима према полу и старости, 2015. и 2016. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 34: Жртве трговине људима према врсти експлоатације и полу, 2015. и 2016. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 35: Приказ идентификованих жртава трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу, 2016. година, Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Табела 36: Приказ структуре идентификованих жртава трговине људима у односу на земљу експлоатације и узраст, 2016. година, Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Табела 37: Број пресуда против лица која су починила трговину људима изречених у 2015. и 2016. години, према врсти пресуде, Извор: Министарство правде

Табела 38: Број лица која су осуђена за кривично дело трговине људима, према старости, 2016. година, Извор: Министарство правде

Табела 39: Лица која су изразила намеру да траже азил у Републици Србији у 2016. години према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 40: Исказане намере да се тражи азил према месту изражавања намере, 2016. година Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 41: Број потврда за мигранте који бораве на територији Републике Србије у 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 42: Место издавања потврде за мигранте који бораве на територији Републике Србије у 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 43: Број поднетих захтева за азил према држављанству, 2016. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 44: Првостепене одлуке о захтевима за азил према врсти одлуке у 2015. и 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 45: Захтеви за реадмисију према држави, полу и старости повратника у 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 46: Сагласности на захтеве за враћање држављана Републике Србије према Споразумима о реадмисији у 2016. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 47: Број повратника по основу Споразума о реадмисији за 2016. годину у зависности на ком граничном прелазу су регистровани, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 48: Број повратника евидентираних у Канцеларији за реадмисију по полу, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 49: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према држави из које су враћени, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 50: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према старости, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 51: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према радном статусу, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 52: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према образовном статусу, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 53: Листа показатеља за праћење реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији у Републици Србији, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 54: Избегличка популација у Републици Србији према држави порекла, 2015. и 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 55: Избегличка популација у Републици Србији према старости, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 56: Број избеглица по окрузима у Републици Србији, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 57: Број интерно расељених лица по окрузима у Републици Србији, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 58: Расељена лица која су се вратила у АП Косово и Метохију према општини повратка, полу и старости у 2016. години, Извор: Канцеларија за Косово и Метохију

Табела 59: Расељена лица која су се вратила на АП Косово и Метохију у 2016. години – према општини и начину повратка, Извор: Канцеларија за Косово и Метохију

Табела 60: Процене броја становника у Републици Србији за период 2001-2016. године, према типу насеља и полу, Извор: РЗС

Табела 61: Упоредни преглед досељеног и одсељеног становништва у Републици Србији према полу, 2015. година, Извор: РЗС

Табела 62: Мигрантско становништво према типу насеља и полу, 2015. година (унутрашње миграције), Извор: РЗС

Табела 63: Мигрантско становништво по полу, 2015. година (унутрашње миграције), Извор: РЗС

Табела 64: Мигрантско становништво према старосним групама у Републици Србији, 2015. година (унутрашње миграције), Извор: РЗС

Графикони

Графикон 1: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2016. године, према основу, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 2: Захтеви за реадмисију према полу повратника, 2016. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 3: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према националности, 2016. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције